
TOIMINTAKERTOMUS
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

1 9 9 8

RAHOITUSTARKASTUS
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISION

JOHTAJAN KATSAUS	4
TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
RAHOITUSMARKKINOIDEN RAKENTEELLISET MUUTOKSET	7
KILPAILU TALLELUKSISTA JA LUOTOISTA	9
TOIMINTA 1998	10
MARKKINAehtoisuuden ja avoimuuden lisääminen rahoitusmarkkinoilla	10
MARKKINOIDEN TEHOIKKUUDEN JA TOIMINTAVARMUUDEN EDISTÄMINEN	12
VALVOTTAVIEN TALOUDELLISEN TILAN VALVONTA	14
RISKINOTON VALVONTA	16
TARKASTUSHAVAINNOT	20
VIRANOMAISYHTEISTYÖ	21
RATAN SÄÄNTELYTOIMINTA	22
RATAN OMAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	23
LAINSÄÄDÄNTÖ	25
RAHOITUSTARKASTUS LYHYESTI	29
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	33
LIITE • BILAGA	62

Johtajan katsaus

Vuosi 1998 oli Suomen rahoitusmarkkinoilla suurten muutosten aikaa. Suomi kymmenen muun EU-maan kanssa päätti siirtyä talous- ja rahaliiton (EMU) kolmanteen vaiheeseen ja yhteiseen rahaan, euroon, vuoden 1999 alusta. Osana tätä prosessia Euroopan rahapoliittinen instituutti lopetti toimintansa ja muuttui Euroopan keskuspankiksi kesäkuussa 1998. Samalla Suomen Pankista, jonka yhteydessä Rahoitustarkastus itsenäisenä viranomaisena toimii, tuli osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Vaikka markkaseteleinä ja kolikkoina korvautuikin euroilla vasta vuonna 2002 ja markka siihen asti toimii yhtenä euron yhdestätoista ilmentymismuodosta, merkitsee päätös perustavaa laatua olevaa muutosta rahoitusmarkkinoillemme. Oikeastaan ei enää voi puhua Suomen rahoitusmarkkinoista, sillä ne ovat vain pieni osa laajoista euromarkkinoista. Tulevaisuuden haaste onkin nyt huolehtia siitä, että olosuhteet rahoitusmarkkinoiden teknisen infrastruktuurin, lainsäädännön, viranomaisten määräysten ja ohjeiden, valvonnan sekä verotuksen osalta mahdollistavat tehokkaan ja kilpailukykyisen, mutta samalla vakaan ja turvallisen rahoitustoiminnan säilymisen Suomessa osana yhteistä euroaluetta.

Tietoteknisesti euroon siirtyminen oli jättiurakka, jossa onnistuttiin hyvin. Tämä antaa aiheen uskoa, että myös vuoteen 2000 liittyvät tietotekniset ongelmat ratkaistaan ilman suurempia häiriöitä yhteiskunnalle ja yrityksille. Syytä ongelman vähättelyyn ei silti ole. Rahoitustarkastus pyrkii osaltaan valvomaan, että valmistautuminen vuoteen 2000 otetaan tosissaan, vaaditta-

vat testiajot tehdään ja varautumissuunnitelmat ongelmien varalta laaditaan.

Pankkisektorin kannattavuus parani jo kohtuullisen hyväksi. Luotto tappiot vähenivät edelleen ja ovat nyt savuttaneet tason, josta niitä ei enää pystyttäne paljon parantamaan. Korkomarginaali supistui, mutta luotonannon määrän kasvu kompensoi tätä niin, että rahoitustoimintakate parani jonkin verran. Yritysrahoitus ei alhaisten marginaalien ja vaimean luottokysynnän vuoksi ollut kovin tuottoisaa. Kotitaloussektorin pankkipalvelut eli niin sanottu peruspankkitoiminta muodostaakin edelleen pankkien kannattavuuden selkärangan. Kotitalouksien luottojen kasvuvauhti alkoi varsinkin vuoden loppua kohti kiihtyä jo ehkä liiankin nopeasti. Kokonaisuutena ottaen pankkien luotonantopoliittikka näyttäisi kuitenkin olevan vielä terveellä pohjalla. Suurelle yleisölle tarjottavat omaisuudenhoitopalvelut ovat lisäksi kasvamassa yhä tärkeämmäksi ja kannattavaksi osaksi peruspankkitoimintaa.

Pankkien taseita rasittava, suurelta osin pankkikriisin peruja oleva huomattava kiinteistöomistus on edelleen ongelma. Meritanordbanken-konserni on ryhtynyt tarmokkaasti purkamaan ongelmaa. Kaikkien pankkien tilanne ei ole kuitenkaan yhtä rohkaiseva. Rahoitustarkastuksen mielestä vasta kiinteistöongelman ratkaisu kiinteistöjä myymällä ja kirjaamalla kiinteistöjen markkinoiden tuottovaatimuksiin nähden ylisuuret kirjanpitoarvot arvoaan vastaaviksi poistaa lopullisesti vuosikymmenen alun pankkikriisin varjon Suomen pankkijärjestelmän yltä.

Rahoitustarkastus pyrkiikin edelleen huolehtimaan siitä, että markkinoille annetaan luotettavaa tietoa kiinteistöomistusten arvoista ja tuotoista, ja edellyttää pankeilta selkeitä suunnitelmia tilanteen korjaamiseksi. Tähän pitäisi nyt olla mahdollisuuksia, kun kannattavuus muuten on kunnossa ja suhdanteet vielä kohtalaisen hyvät.

Kilpailu säästövaroista on kiristymässä. Siirtymä pankkitalletuksista arvopaperisijoittamiseen ei vielä ole huomattava, mutta suunta on selvä. Osakesäästäminen, sijoitusrahastot, erilaiset säästöhenkivakuutukset ja arvopaperisidonnaiset eläkevakuutukset kasvattavat suosiotaan. Pankkikonsernit ovat perustaneet sijoituspalveluyritysten lisäksi omia henkivakuutuksia ja vapaaehtoisia eläkevakuutuksia hoitavia yhtiöitä, jotka kilpailevat alan erityisyriyten kanssa. Tämä korostaa sijoitustuotteiden sääntelyn ja verotuskohtelun yhdenmukaistamisen tarvetta. Sijoituspalveluyrityksiin liittyvissä valvonta- ja sääntelytoimissaan Rahoitustarkastus pyrkii kehittämään hyvää arvopaperimarkkinatapaa ja markkinoiden läpinäkyvyyttä.

Arvopaperimarkkinoiden valvonnan Rahoitustarkastus joutui puuttumaan sekä valvottavien että sijoittajien laiminlyönteihin ja rikkomuksiin. Jotkut tapauksista etenivät poliisitutkintaan ja oikeuteen asti. Merkitykseltään vähäisten rikkomusten osalta oikeudenkäyntitie on kuitenkin hyvin hidas ja raskas prosessi. Rahoitustarkastuksen mahdollisuuksia nopeampaan reagointiin ja huomautuksia vahvempiin sanktioihin tulisikin kehittää. Suomen arvopaperimarkkinoiden uskottavuus kärsii, jos julkisuuteen välit-

tyy kuva, ettei sisäpiiririkoksiin kyetä puuttumaan tai että osake-emissiossa ei noudateta reilun pelin sääntöjä. Pahimmillaan uskottavuuden ja luotettavuuden puute saa sijoittajat äänestämään jaloillaan eli sijoitukset tehdään muualle. Toisaalta ei omaa säännöstämme saa laatia liian tiukaksi, vaan on pyrittävä kansainvälisesti hyväksytyihin, parhaisiin menettelytapoihin.

Kansainvälisellä tasolla on ajankohtaiseksi aiheeksi Aasian, Venäjän ja Latinalaisen Amerikan rahoituskriisien myötä noussut keskustelu siitä, miten turvata paremmin maailman rahoitusjärjestelmän vakaus. Puhutaan uuden kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin tarpeesta. Keskeisenä osana tätä keskustelua on rahoitusjärjestelmän valvonnan tehostaminen ja markkinainformaation luotettavuuden ja ajantasaisuuden parantaminen. Keskustelu on siirtynyt ammattiipiireistä poliittiselle tasolle, ja sitä käydään paitsi suurten maiden välillä G7-ryhmässä myös EU:n eri elimissä, Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF), Kansainvälisessä järjestelypankissa (BIS) ja rahoitusvalvojen erilaisissa yhteistyöelimissä. Sopii toivoa, että asiassa päästään konkreettisiin tuloksiin. Suomellakin voi olla näissä keskusteluissa EU:n puheenjohtajamaana sanansa sanottavana vuoden 1999 jälkipuoliskolla.

Suomen päätavoite on oman talouden pitäminen kunnossa ja hyvien kansainvälisten aloitteiden tukeminen ja niiden valmistelu osana EU:ta. Rahoitustarkastus osallistuu näihin valmisteluihin mm. EU:n komission pankkialan neuvoo-antavassa komiteassa (BAC), Euroopan keskuspankin pankkivalvontakomiteassa ja alempana tar-

kemmin käsiteltävässä FESCOssa sekä kaikkien näiden työryhmissä.

Oman maamme rahoitusinfrastruktuurin kannalta myönteisenä kehityksenä on pantava merkille vuoden lopulla julkistettu Helsingin Pörssin ja Suomen Arvopaperikeskus Oy:n toimintojen yhdistäminen saman omistusyhteisön alaisuuteen. Pörssi ja Arvopaperikeskus ovat myös tehneet strategiset kansainvälistymisratkaisunsa suuntautumalla yhteistyöhön Saksan ja muun Keski-Euroopan pörssien ja selvitysjärjestelmien kanssa. Tämä turvannee Suomen arvopaperimarkkinoiden toimivuuden myös osana laajaa euroaluetta.

Pörssien ja selvityskeskusten kansainvälinen verkostuminen korostaa valvonnan koordinaation tarvetta. Tässä yhteistyössä on Suomen kannalta tärkeää Euroopan talousalueen arvopaperimarkkinavalvojen järjestön, vuonna 1997 perustetun FESCO:n, toiminta. Vuoden 1998 aikana FESCOssa valmisteltiin alueen valvojen välinen monenkeskinen valvontayhteistyösopimus, joka allekirjoitettiin tammikuussa 1999 Pariisissa. Toisaalta EU:n pankkialan neuvoo-antavan komitean (BAC) ja vakuutuskomitean rinnalle perustettavaksi aiottua arvopaperimarkkinakomiteaa ei vielä saatu aikaan EU:n komission, neuvoston ja parlamentin välisten vaikutusvaltakiistojen vuoksi.

Suomessa Rahoitustarkastuksen yhteistyö valtiovarainministeriön, erityisesti sen rahoitusmarkkinaosaston, Suomen Pankin ja sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston kanssa sujui erinomaisesti. Rahoitustarkastuksen edustajat olivat mukana lukuisissa lainsäädännönvalmistelutyöryh-

missä, joista tässä mainittakoon erityisesti Vakuutusvalvontaviraston perustamisesta ja organisoinnista ehdotuksensa tehnyt ryhmä. Uusi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluva Vakuutusvalvontavirasto aloittaa toimintansa 1.4.1999. Rahoitustarkastuksen ja uuden viraston välisestä yhteistyöstä on säännökset laissa, ja molempien laitosten johtokuntien kokoonpano on pitkälti yhteneväinen. Johtokuntien tehtävänä on mm. tarkemmin päättää laitosten välisen yhteistyön periaatteista.

Merkittävää oli myös Kuluttajaviraston, Suomen Pankkiyhdistyksen ja Rahoitustarkastuksen yhteistyönä perustaman Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston työn käynnistyminen syyskuussa. Toimisto on heti osoittanut tarpeellisuutensa, sillä sille esitettyjen kysymysten ja selvityspyyntöjen määrä on ollut huomattava.

Odotettuja pankkien ja vakuutusyhtiöiden suuria fuusioita ei kertomusvuonna tapahtunut. Sellaisten syntymisen tulevaisuudessa ei ole kuitenkaan poissa laskuista. Todennäköisempää kuitenkin lienee, että euroalueen synty siirtää vähitellen paineita rajat ylittävien fuusioiden ja liittoutumien suuntaan. Suomi yksin on liian pieni markkina-alue. Kilpailu euroalueella kiristyy ja johtaa suuriin rakenteellisiin muutoksiin Euroopan rahoitusmarkkinoilla. Tietotekniikan kehittyminen lisää paineita ja mahdollisuuksia myös toimialaliukumiin perinteisen rahoitustoimialan ulkopuolelle esimerkiksi kaupan, televiestinnän ja rahoitustoiminnan välillä. Tämä kehitys asettaa kovia vaatimuksia lainsäädännön ja valvonnan kehittämislle koko

EU-alueelle ja maailmanlaajuisetikin.

Vuodesta 1999 näyttää muodostuvan monella tavalla merkittävä. Euromarkkinat hakevat muotojaan. Kilpailu Euroopassa kiristyy, ja vanhat rakenteet murtuvat. Ammattitaitoisille toimijoille on avautunut valtavasti uusia mahdollisuuksia. Parhaimmillaan tämä johtaa rahoitustoiminnan tehostumiseen ja palvelutarjonnan moni-

puolistumiseen, mikä hyödyttää kansantalouksia ja vapauttaa voimavaroja muuhun tuottavaan toimintaan ja sitä kautta parantaa hyvinvointia, lisää vaurautta ja vakautta oltiin sitten Suomessa tai Sisiliassa. Kehityksessä on kuitenkin myös vaaransa. Vanhojen rakenteiden ja ajatusmallien murtuminen voi myös purkautua kriiseinä, jotka aiheuttavat kovia sopeutumiskipuja. Rahoitusvalvonnassa haasteet

ovat tämän mukaisesti suuret. Yhteinen euroalue tarvitsee entistä yhtenäisempää valvontaa, menettelytapoja ja säännöstöä. Sen ei tarvitse merkitä kansallisesta valvonnasta luopumista ja keskitettyä valvontakoneistoa, mutta yhteistyön on tiivistyttävä kansallisten viranomaisten välillä. Tämä tiivistyminen on jo hyvässä vauhdissa. Riittääkö vauhti, sen näyttää tulevaisuus.

Maaliskuussa 1999

Toimintaympäristö

Rahoitusmarkkinat ovat viime vuosina kehittyneet melko suotuisasti. Vuosi 1998 olikin Suomen rahoitusmarkkinoiden vakaimpia koko 1990-luvulla.

Kotimainen taloustilanne jatkui hyvänä. Aasian ja Venäjän talousvaikeudet vaikuttivat Suomen rahoitusmarkkinoihin vain vähän, eikä tilapäistä pörssikurssien heikkenemistä lukuun ottamatta muita vaikutuksia juuri ollut. Osakkeiden hinnat nousivat vuoden aikana 68,5 % (kuvio 1), ja myös kiinteistöjen hinnat nousivat. Osakkeiden ja kiinteistöjen hintojen nousu kohensi pankkien tilannetta ja auttoi näitä pienentämään luotto-tappioriskejä.

Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkaminen vuoden 1999 alussa heijastui toimintaympäristöön jo vuonna 1998. Euroksi muunnettavien valuuttojen välisten kurssien volatiliiteetti oli erittäin vähäistä vuoden jälkipuoliskolla. Myös korkovolatiliiteetti oli melko vähäistä ja korkotaso laski, mikä osittain lienee johtunut talous- ja rahaliittoon kohdistuvista odotuksista.

Suotuisa taloudellinen tilanne näkyi myös vilkkaana pörssikaupankäyntinä. Osakevaihtoa kertyi ennätyselliset 323 miljardia markkaa, mikä oli lähes 71 % edellisvuotta enemmän (ks. kuvio 2).

RAHOITUSMARKKINOIDEN RAKENTEELLISET MUUTOKSET

Useita pankkien toimialajärjestelyjä

Vuosien 1997 ja 1998 vaihteessa valtion omistamat Postipankki Oyj ja Suomen Vientiluotto Oyj siirrettiin

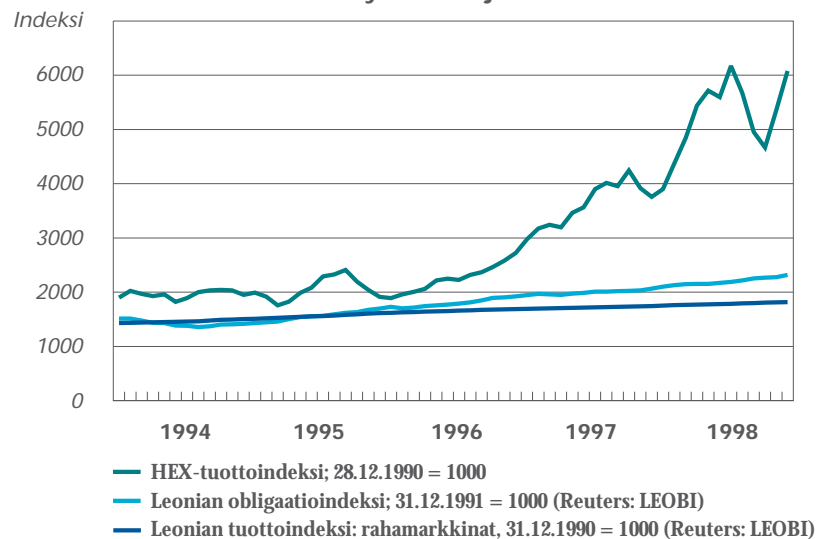
saman holdingyhtiön omistukseen (PV Yhtymä Oyj). Myöhemmin PV Yhtymän nimi muutettiin Leonia Oyj:ksi, Postipankin nimi Leonia Pankki Oyj:ksi ja Suomen Vientiluoton nimi Leonia Corporate Bank Oyj:ksi.

Kera Oyj sulautui vuoden 1999 alussa Finnvera Oyj:hin, johon on yhdistetty myös valtiontakuukeskuksen toiminnot. Finnvera Oyj ei ole Ratan valvottava.

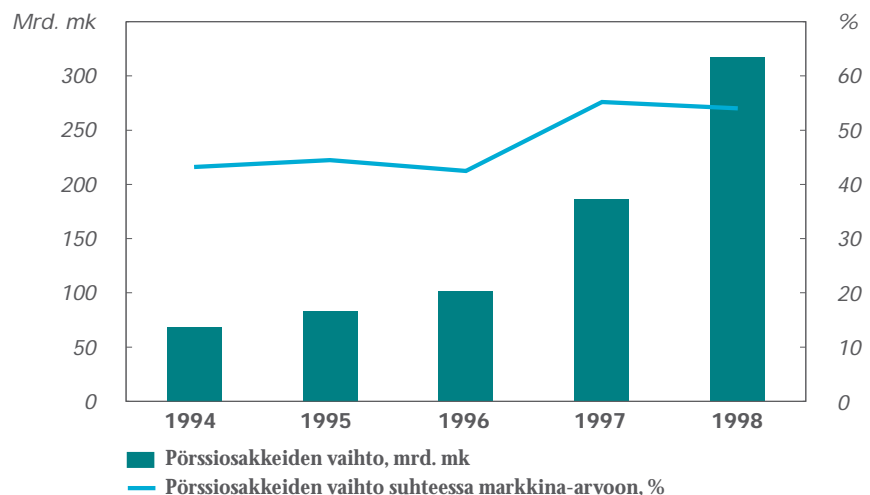
Yrittyspankki Skop Oyj asetettiin 1.1.1999 alkaen vapaaehtoiseen selvitystilaan.

Interbank Osakepankki ja Mandatum & Co Oy fuusioitiin Mandatum Pankki Oyj:ksi elokuun alussa, ja syyskuussa konserniin ostettiin Pankkiiriliike Protos Oy. Protoksen ja Mandatumin arvopaperivälitystoiminnasta muodostettiin tytäryhtiö Mandatum Pankkiiriliike Oy.

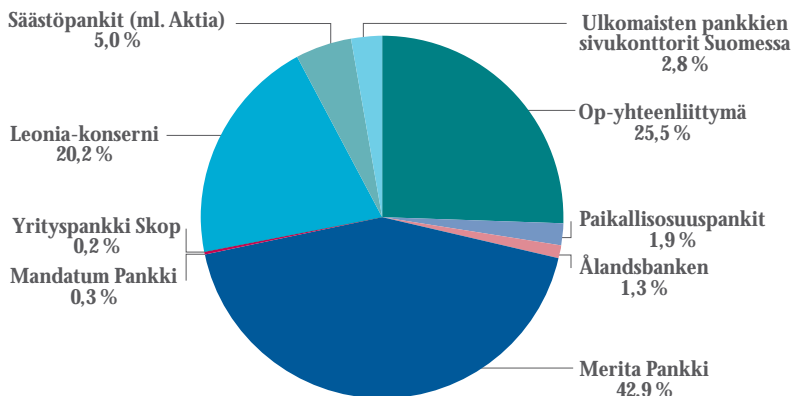
Kuvio 1. Tuottokehitys osake- ja rahamarkkinoilla 1994 – 1998

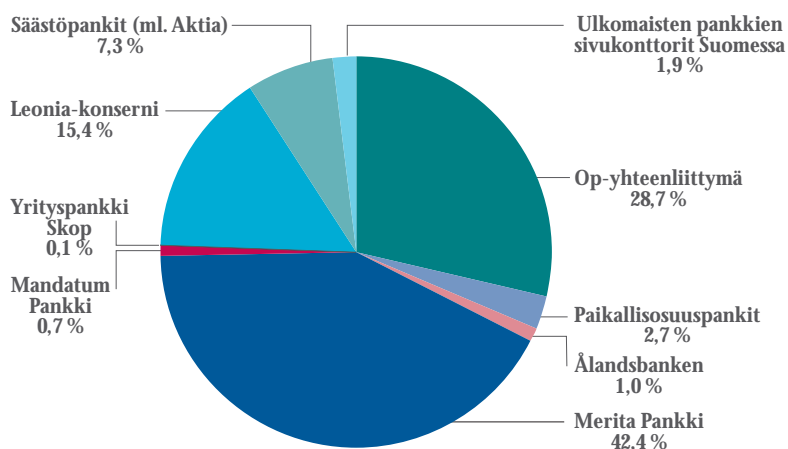
Kuvio 2. Osakkeiden vaihto Helsingin Pörssissä 1994 – 1998

Kuvio 3. Pankkien markkinaosuudet luotoista 31.12.1998

Kuvio 4. Pankkien markkinaosuudet talletuksista 31.12.1998

Paikallisosuuspankit eriytyivät vuoden 1998 aikana Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnasta. Paikallisosuuspankit siirtyivät syksyllä käyttämään säästöpankkien kanssa yhteistä tietojärjestelmää, ja niiden keskuspankki-toimintoja ryhtyi hoitamaan Aktia Säästöpankki Oyj.

Luottolaitoslain muutos, joka mahdollisti Osuuspankkien Vakuusrahaston purkamisen ja osuuspankkien eroami-

sen vakuusrahastosta, tuli voimaan 9.12.1998. Jäsenpankkiensa valtuuttamina Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta ja Paikallispankkiyhdistys ry allekirjoittivat jo lokakuussa sopimuksen Osuuspankkien Vakuusrahaston vastuiden jakamisesta. Vuoden lopussa kaikki osuuspankit ilmoittivat eroavansa vakuusrahastosta. Ero tulee lopullisesti voimaan pankin maksettua kokonaan osuutensa rahaston vastuista.

Helsingin Pörssille ja Arvopaperikeskukselle yhteistyökumppanit Saksasta

Suomen Arvopaperikeskus Oy (APK) ja Deutsche Börse Clearing AG solmivat marraskuun alussa sopimuksen, jolla pyritään antamaan APK:ssa toimiville mahdollisuus hallinnoida ulkomaisia arvopaperisäilytyksiä kotimaisessa arvo-osuusjärjestelmässä. Yhteydet rakennetaan aluksi rahamarkkinainstrumenteille ja joukkovelkakirjoille.

Helsingin Pörssi kertoi marraskuussa päätöksestään solmia yhteistyösopimus Eurex AG:n ja Deutsche Börse AG:n kanssa. Tavoitteena on saada Helsingin Pörssin johdannaistuotteet kaupankäynnin kohteeksi Eurexiin syksyn 1999 aikana. Samalla Helsingin Pörssin jäsenille avautuisi mahdollisuus käydä kauppaa kaikilla Eurexissa olevilla tuotteilla. Osakemarkkinoiden osalta pyritään yhteistyörakenteeseen, jossa Deutsche Börsen kaupankäyntijärjestelmä saadaan Helsingin Pörssin käyttöön ja mahdollistetaan linkittymisen kaikkiin samaan kaupankäyntijärjestelmään liittyviin pörsseihin. Lukuisille osapuolille aukeaisi samalla tekninen mahdollisuus käydä kauppaa suoraan Helsingin Pörssissä ja päinvastoin.

Helsingin Pörssi ja Suomen Arvopaperikeskus yhteen

Joulukuussa hyväksyttiin ehdotus APK:n ja Helsingin Pörssin toimintojen yhdistämisestä samaan konserniin. Konsernin muodostavat Helsinki Exchanges Group Ltd Oy emoyhtiönä ja pörssi-, arvopaperikeskus-, arvo-osuusrekisteri- ja selvitysyhteisötoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt. Yhdistyminen toteutuu huhtikuussa 1999.

KILPAILU TALLELUKSISTA JA LUOTOISTA

Pankkien kilpailu talletuksista pysyi maltillisena, eikä talletuskorkojen nostoon näyttänyt olleen paineita. Pankkien markkinaosuudet eivät muuttuneet merkittävästi. Kolmen suurimman pankin/pankkiryhmän yhteenlaskettu markkinaosuus kuitenkin laski hieman vuoden 1997 joulukuun lopun 88 prosentista vuoden 1998 joulukuun lopun 86,4 prosenttiin (ks. kuviot 3 ja 4).

Sen sijaan luottokilpailu oli selvästi kovempaa kuin talletuskilpailu, ja näytti vain lisääntyneen edellisestä vuodesta. Koventunut kilpailu aiheutti myös pankkien markkinaosuuksissa muutoksia. Markkinaosuuksia lisäsivät erityisesti säästöpankkiryhmä ja ulko-

maisten luottolaitosten sivukonttorit. Kolmen suurimman pankkiryhmän yhteenlaskettu markkinaosuus luotoista aleni.

Luotonannon kilpailutilanteesta selvitys

Rata selvitti syksyllä pankkien luotonantokilpailua ja tiedusteli myös pankkien käsityksiä vallitsevasta kilpailusta. Selvitysten perusteella kilpailu oli vuoden sisällä muuttunut selvästi. Toisaalta kysyntä oli kasvanut, koska asiakkaat olivat uskaltaneet jälleen ottaa asunto- ja kulutusluottoa, toisaalta markkinoille oli tullut uusia kilpailijoita ja pienet pankit olivat pyrkineet aktiivisesti kasvattamaan markkinaosuuksiaan. Kotitaloudet olivat vastausten perusteella vertailleet entistä enemmän pankkeja ja tehneet valin-

tansa pankkien tarjousten perusteella, mikä myös osaltaan oli lisännyt kilpailua.

Selvityksen mukaan kilpailussa oli suuria alueellisia eroja, ja selvästi kovinta se oli kasvukeskuksissa. Leimaveron poistamisen vaikutukset luotonkysyntään olivat haastateltujen arvioiden mukaan vähäisiä, mutta leimaveron poistaminen kuitenkin lisäsi pankkien välistä kilpailuttamista sekä asiakkaiden herkkyyttä vaihtaa pankkia. Kilpailutilanteessa pankit kertoivat joustavansa luoton hinnasta, mutta luottosalkun laadusta ne eivät mielestään tinkineet. Vakuuksien lisäksi pankit kiinnittivät erityistä huomiota asiakkaan luotonmaksukykyyn. Ensimmäisenä luotonmyöntämiskriteerinä pidettiin kassavirtaa.

Toiminta 1998

Toimintasuunnitelmansa mukaisesti Rahoitustarkastus (Rata) edisti vuonna 1998 rahoitusmarkkinoilla markkinaehtoisuutta, avoimuutta, markkinoiden tehokkuutta ja toimintavarmuutta. Rata myös kehitti yhteistyötään niin muiden viranomaisten kuin valvottaviensakin kanssa.

MARKKINAEHTOISUUDEN JA AVOIMUUDEN LISÄÄMINEN RAHOITUSMARKKINOILLA

Rata oli mukana kehittämässä ja uudistamassa arvopaperimarkkinoiden itsesääntelyä ja pelisääntöjä. Markkinoiden pelisääntöjen tarkentamiseksi Rata uudisti ns. menettelytapohjettaan ja antoi uuden ohjeen arvopaperitoimintojen erottamisesta muusta toiminnasta (Kiinan muurit).

Rata myös vaikutti valvottavien julkistaman tilinpäätös- ja muun informaation laatuun ja kattavuuteen. Tavoitteena oli lisätä markkinoiden tiedonsaantia ja edistää tiedonkulun avoimuutta.

Parantaakseen markkinoiden luotettavuutta Rata antoi kannanoton luottolaitosten hallintoehkäläisyyden luotettavuus- ja sopivuusarviointikäytännöistä, Internetin käytöstä osakeantaneissa ja -myynneissä sekä asiakkaan tunnistamisesta asiakasta tapaamatta.

Arvopaperimarkkinoiden menettelytapoihin ja pelisääntöihin tarkennuksia

Arvopaperimarkkinoilla noudatettavista menettelytavoista keskusteltiin julkisuudessa runsaasti toimintavuoden aikana.

Markkinoiden yleisen luottamuksen ylläpitämiseksi ja menettelytapojen selkiyttämiseksi Arvopaperinvälittäjien yhdistys ry. (APVY) uudisti sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjettaan. Uusi ohje on aikaisempaa ohjetta tiukempi.

Ohjeessa muun muassa pidennettiin ns. lyhyen kaupankäynnin kieltoa yhdestä kuukaudesta kolmeen kuukauteen, mikä tarkoittaa, että saman osakkeen oston ja myynnin sekä myynnin ja oston välisen ajan on oltava vähintään kolme kuukautta. Lyhyen kaupankäynnin kielto koskee ohjeessa tarkemmin määriteltyjä johto- ja toimihenkilöitä, heidän holhottaviaan sekä määräysvalta-yhteisöjä. Ratan ns. menettelytapohjeen perusteella ohjeen vaatimukset koskevat kaikkia sijoituspalveluyrityksiä ja sijoituspalveluja tarjoavia luottolaitoksia – myös niitä, jotka eivät ole APVY:n jäseniä.

Rata uudisti sijoituspalvelujen tarjoamisessa noudatettavaa menettelytapohjettaan ja antoi uuden ohjeen arvopaperitoimintojen erottamisesta. Ohjeen tarkoituksena on parantaa yksittäisen sijoittajan suojaa ja lisätä sijoittajien luottamusta arvopaperimarkkinoilla noudatettaviin menettelytapoihin.

Arvopaperitoimintojen erottamista koskevan ohjeen tarkoituksena on, että sijoituspalveluyritykset ja luottolaitokset erottaisivat arvopaperitoimintonsa siten, että sekä arvopapereihin liittyvät että eri arvopaperitoimintojen asiakkaita koskevat luottamukselliset tiedot eivät pääsisi leviämään muuta kuin niihin toimintoihin, joissa tietoja on tarkoitettu käytettäväksi. Näin yritykset voisivat harjoittaa samanaikaisesti toimintaa, joka muutoin saattaisi

aiheuttaa eturistiriitoja yrityksen ja sen asiakkaiden välillä tai yrityksen eri asiakkaiden välillä. Arvopaperitoimintojen erottaminen helpottaa myös ehkäisemään sisäpiiritietojen väärinkäyttöä.

Rata oli mukana valtiovarainministerin asettamassa epävirallisessa työryhmässä, jonka tehtävänä oli selvittää arvopaperimarkkinoiden pelisääntöjä sekä sitä, onko tarvetta tarkistaa lainsäädännön ja itsesääntelyn toimivuutta tältä osin. Työryhmän perustamisen taustalla olivat mm. julkisuudessa toimintavuoden aikana useasti esitetyt väitteet siitä, että arvopaperimarkkinoiden osapuolten sitoutuminen markkinoiden pelisääntöihin olisi ollut vajaavaista. Arvostelu oli kohdistunut mm. sisäpiirirekisterien nähtävilläpitöpaan ja sisäpiiri-ilmoitusten myöhästymisiin.

Työryhmä esitti useita ehdotuksia sisäpiirirekisterien luotettavuuden ja julkisuuden parantamiseksi. Työryhmä lähti siitä, että sen suositukset voidaan toteuttaa ensisijaisesti markkinaosapuolten omin toimenpitein, joihin markkinaosapuolet ovatkin jo ryhtyneet. Tavoitteena on mm. saattaa ilmoitusvelvollisten omistukset nähtävillä Internetiin. Lisäksi mm. pörssiyhtiöiden johdon kaupankäyntiä koskevia eettisiä sääntöjä valmistellaan.

Internetin käyttö osakeantaneissa ja -myynneissä

Sijoittajille tarjoutui vuonna 1998 ensimmäisen kerran mahdollisuus osallistua osakeantaneihin ja -myynneihin Internetin välityksellä. Rata antoi asiasta kannanoton, jonka tavoitteena oli edistää uuden tekniikan käyttöön liit-

tyvien riskien tunnistamista ja niiden hallintaa.

Kannanotossaan Rata edellytti, että osakkeiden myynti- tai merkintäpaikan on tunnistettava asiakkaansa ja että sen tulee saada riittävä selvitys merkitsijän mahdollisen valtuutuksen pätevydestä ja laajuudesta. Osakeanneissa ja -myynneissä käytettävien menettelytapojen tulee olla yhdenmukaiset riippumatta siitä, mitä välinettä käyttäen osakkeita merkitään.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää asiakkaan tunnistamiseen liittyviin rutiineihin ja osakemerkintöihin liittyviin erityiskysymyksiin. Näitä ovat mm. merkintöjen vastaanottamisen keskeyttäminen, maksu välittömästi merkintän yhteydessä ja esitteen luettavana pito myös Internetissä. Lisäksi tulee varmistua siitä, että Internetin kautta tarjotusta annista käy selvästi ilmi, onko se suunnattu vain Suomessa asuville sijoittajille, sillä muutoin arvopereita tarjoavan on otettava huomioon myös muiden valtioiden arvopaperimarkkinoita koskeva lainsäädäntö.

Luottolaitosten luotettavuus- ja sopivuusarviointikäytännöt yhdenmukaisiksi

Rata kiinnitti valvontatyössään huomiota siihen, miten sopivuus- ja luotettavuusvaatimukset on luottolaitoksissa toteutettu ja kuinka arvioinnit on tehty.

Yhtenäistääkseen luottolaitosten menettelytapoja Rata antoi joulukuussa hallintohenkilöiden sopivuuden ja luotettavuuden arvioimisesta kannanoton. Kannanoton yhtenä tavoitteena oli vaikuttaa siihen, että hallintohenkilöiden sopivuuden ja luotettavuuden arviointi

järjestettäisiin systemaattiseksi osaksi luottolaitosten sisäistä valvontaa.

Toiminta rahanpesun estämiseksi

Tarkastusten ja valvontakäyntien yhteydessä Rata selvitti, kuinka valvottavat ovat järjestäneet rahanpesun torjunnan organisaatiossaan. Tarkoituksena oli lisäksi varmistaa, että valvottavat noudattavat rahanpesun estämistä annetun lain edellyttämää hyvää pankkitapaa ja hyvän arvopaperimarkkinatavan mukaisia menettelytapoja.

Tärkeitä vaikuttamiskeinoja olivat myös tiedotus- ja koulutustoiminta ja yhteistyö valvottavien järjestöjen ja sekä koti- että ulkomaisten viranomaisten välillä. Rata antoi myös kannanoton asiakkaan tunnistamisesta. Kannanoton tarkoituksena oli yhtenäistää asiakkaiden tunnistamismenettelmät rahoitusmarkkinoilla.

Rahanpesun vastaisen toiminnan kansainvälinen yhteistyöfoorumi FATF (Financial Action Task Force) teki maaliskuussa maatarkastuksen Suomeen.

Tarkastusraportin mukaan Suomen rahanpesun vastainen järjestelmä täyttää lähes kaikki FATFin 40 suositusta. Lisäksi Suomen lainsäädäntöratkaisu, varsinkin kansainvälisen oikeusavun osalta, on sen mukaan mallikelpoinen, ja myös hallinnollisesti järjestelmä on vankalla perustalla. Raportissa kehoitetaan Rataa ja muita viranomaisia jatkaamaan aktiivista yhteistyötä erityisesti lain soveltamisiin kuuluvien ilmoitusvelvollisten kanssa.

Euroopan neuvosto on aloittanut rahanpesun vastaisen yhteistoiminnan Itä-Euroopan, Keski-Euroopan sekä Baltian maiden välillä. Euroopan neuvosto suorittaa ohjelmaan osallistuvissa

maissa (21 maata) FATFia vastaavat maatarkastukset. Ratan edustaja osallistui FATFin edustajana Euroopan neuvoston tekemään Slovakian maatarkastukseen.

Sisäpiiritiedon väärinkäyttöepäilyjä poliisitutkintaan

Rata tutki vuoden 1998 aikana useita tapauksia, joissa se epäili sisäpiiritiedon väärinkäyttöä. Poliisille tehdyistä tutkimuspyynnöistä seitsemässä oli kyse sisäpiiritiedon väärinkäyttöepäilystä ja kolmessa epäily johdannaismarkkinarikoksesta. Tutkimuspyynnöt koskivat seitsemän eri yhtiön osaketta tai osakejohdannaista.

Rata mukana luottolaitosten toiminnan uudelleenjärjestelyä koskevan lainsäädännön valmistelussa

Rata osallistui vuonna 1998 luottolaitoslainsäädännön kehittämistyöryhmän työhön. Työryhmän tehtävänä oli valmistella luottolaitosten toiminnan uudelleenjärjestelyä ja toiminnan lopettamista koskevaa lainsäädäntöä. Työryhmän ehdotus lainsäädäntömuutoksiksi julkistetaan maaliskuussa 1999 (ks. sivu 27).

Tilinpäätösten tietosisältöön tarkennuksia

Markkinoiden tiedonsaannin parantamiseksi Rata tarkensi tilinpäätöksissä vaadittavan tiedon sisältöä (ks. sivu 23). Tallettajien mahdollisuuksia saada nykyistä enemmän tietoa pankkien taloudellisesta asemasta parannettiin antamalla määräys talletuspankkien osavuosikatsauksesta.

Rata antoi valvottaville tiedotteen euron käyttöönoton vaikutuksista tilin-

päätöksen laadintaan, samoin kuin tiedotteen siitä, kuinka tilinpäätöksissä on selostettava vuoteen 2000 valmistautumista. Helsingin Pörssi ja Rata julkistivat yhdessä kannanoton siitä, kuinka julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön tulee kertoa markkinoille vuosi 2000 -valmisteluitaan ja valmistelujen tilasta.

MARKKINOIDEN TEHOKKUUDEN JA TOIMINTAVARMUUDEN EDISTÄMINEN

Rata kiinnitti erityistä huomiota valvottavien riskienhallintajärjestelmiin ja sisäiseen valvontaan, josta se antoi määräykset ja ohjeet huhtikuussa. Lisäksi Rata seurasi valvottavien valmiuksia siirtyä käyttämään euroa sekä toteuttaa vuoteen 2000 liittyvät tietojärjestelmämuutokset.

Rata tutki myös osakeselvityksen tehokkuutta ja siinä ilmenneitä ongelmia. Selvityksen ongelmia simuloitiin yhdessä Helsingin Pörssin ja Suomen Arvopaperikeskus Oy:n (APK) kanssa. Rata edellytti osapuolilta pikaisia toimia selvityksen tehostamiseksi.

Valvottavien sisäisen valvonnan tarkastukset käyntiin

Rata käynnisti valvottaviensa sisäisen valvonnan¹ tarkastuksen syksyllä 1998. Samalla aloitettiin luottolaitosten sisäisen tarkastuksen² arviointi.

Ratan tarkastustoiminnassa valvottavan sisäinen valvonta on keskeinen tarkastuskohde. Myös monen muun maan valvontaviranomaiset ovat Ratan lailla määritelleet sisäisen valvonnan toimintansa painoalueeksi. Tähän on

vaikuttanut se, että viime vuosina useissa rahoitussektorilla tapahtuneissa laiminlyönneissä ja väärinkäytöksissä sisäisen valvonnan puutteet ovat merkittävästi vaikuttaneet vahinkojen syntymiseen ja niiden suuruuteen.

Rata antoi huhtikuussa valvottaville määräykset sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista. Samassa yhteydessä se antoi myös ohjeet sisäisen valvonnan periaatteista ja sisäisestä tarkastuksesta.

¹ Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan prosessia, jolla pyritään varmistamaan asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen, voimavarojen taloudellinen ja tehokas käyttö, toimintaan liittyvien erilaisten riskien riittävä hallinta, taloudellisen ja muun johtamiseen liittyvän informaation luotettavuus ja oikeellisuus, lakien ja määräysten sekä strategioiden, suunnitelmien, sisäisten sääntöjen ja menettelytapojen noudattaminen.

² Sisäinen tarkastus on ylimmän johdon alaisuudessa toimiva riippumaton toiminto, jonka tehtävänä on analysoida eri toimintaprosesseja ja antaa tarkastustensa perusteella suosituksia ja lausuntoja.

Vuosi 2000 -valmiudet erityisseurannassa

Ratan valvottaville vuoteen 2000 varautuminen oli euroon siirtymisen ohella merkittävä tietotekniikkahanke.

Vuoden 1998 alkupuolella Rata kiinnitti valvottavien huomiota siihen, että näiden tulee tuntee vuosituhanen vaihtumiseen liittyvät tietotekniikkaongelmat ja että nämä ryhtyvät viipymättä toimenpiteisiin ongelmien selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi. Rata järjesti erityisten vuosi 2000 -kyselyiden ja -tarkastusten lisäksi yhdessä Suomen Pankin ja muiden rahoitusmarkkinoiden keskeisten toimijoiden kanssa vuosi 2000 -seminaareja ja muita tilaisuuksia.

Vuoden loppupuolella Rata keskittyi tarkastamaan pankkien ja muiden

valvottavien varautumissuunnitelmia. Samalla se edisti toimialan yhteistestejä ja jatkuvuussuunnitelmien tekemistä.

Suomessa, kuten monissa muissa maissa, rahoitussektori on vuosi 2000 -valmisteluissaan muita organisaatioita edellä. Pankit saivat vuonna 1998 pääosan tietojärjestelmämuutokseen valmiiksi. Siten niille jäi vielä kokonainen vuosi sisäisiin ja ulkoisiin testeihin sekä mahdollisten häiriöiden varalle laadittavien jatkuvuussuunnitelmien viimeistelyyn. Sijoituspalveluyritysten valmiuksissa oli sen sijaan eroja, mutta näiden yritysten pankkeja pienemmän keskimääräisen koon sekä omien tietoteknisten järjestelmien suhteellisen yksinkertaisuuden vuoksi niidenkään tilanne ei anna aiheutta erityiseen huoleen.

Ratan omien tietojärjestelmien muutostyöt olivat vuodenvaihteessa pääosin tehty, ja järjestelmien testaukset saadaan valmiiksi vuoden 1999 kesäkuun loppuun mennessä.

Myös eurovalmiudet tarkastuksen kohteena

Rahoitusmarkkinoiden eurovalmiuksien selvittämiseksi tehtiin valvontakäynnit keskeisiin pankkeihin, arvopaperivälittäjiin ja selvitysosapuoliin. Lisäksi Rata valvoi osake- ja johdannaismarkkinoiden yhteistä eurotestausta. Suomen Pankkiyhdistyksellä ja Säästöpankkiliitolla oli aktiivinen rooli omien jäsentensä eurovalmisteluissa. Rata edellytti valvottaviltaan yksityiskohtaiset suunnitelmat euroon siirtymisestä.

Euroon siirtyminen sujui rahoitusmarkkinoilla ilman merkittäviä häiriöi-

tä, eikä Ratalle raportoitu markkinoiden toiminnan tai vakauden kannalta merkittävistä ongelmista. Onnistuminen johtui pitkälti huolellisesta etukäteisvalmistelusta, joka perustui pankkien ja muiden valvottavien laajoihin EMU-projekteihin.

Maksu- ja selvitysjärjestelmiin riskienhallintatarkastukset

Suomen Pankin kanssa selvitettiin mm. maksu- ja selvitysjärjestelmien valvonnan periaatteita, kohteita sekä valvonnan työnjakoa. Rata ja keskuspankki valvovat yhteistyössä näitä järjestelmiä. Rata valvoo ja tarkastaa yksittäisten valvottaviansa maksuliikennettä. Keskuspankin tehtävänä on puolestaan huolehtia järjestelmän vakaudesta. Käytännön yhteisvalvontatoimien toteuttaminen siirtyi vuodelle 1999 odotamaan Euroopan keskuspankin vahvistusta maksujärjestelmien yleisvalvonnassa noudatettaville periaatteille.

Kahden pankin ulkomaan maksujärjestelmiin sekä yhden pankin koti- ja ulkomaan maksujärjestelmiin tehtiin tarkastukset. Tarkastuksilla arvioitiin mm. pankkien riskikartoitusten, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja häiriöihin varautumisen riittävyttä. Puutteita oli mm. riskikartoituksissa, tietojärjestelmien käyttövaltuuksissa ja varautumissuunnitelmissa. Riskitietoisuuden lisäämiseksi maksujärjestelmien riskeistä, niiden hallinnasta ja sääntelystä julkaistiin yhteistyössä keskuspankin kanssa julkaisu ”Suomalaiset maksujärjestelmäriskit ja niiden sääntely- ja valvontatarpeet”.

Vuoden aikana tehtiin myös arvopaperikaupan maksuliikenteen ja selvitystoiminnan sekä tietojärjestelmien

tarkastukset selvitystoiminnasta vastaavan yhteisöön Suomen Arvopaperikeskus Oy:hyn (APK). Lisäksi tarkastettiin yhden suuren pankin arvo-osuusrekisteri sekä arvo-osuuksien maksu- ja selvitysprosessit. Yhteistyössä keskuspankin kanssa seurattiin keskeisten pankkien toimenpiteitä valuuttakauppojen selvitysrisikin pienentämiseksi.

Rata aloitteellinen osakeselvityksen tehostamisessa

Rata selvitti vuoden 1998 aikana laajasti osakeselvityksen ongelmia. Ongelmat liittyivät pitkälti arvo-osuusjärjestelmän hajautettuun rakenteeseen, mutta osittain myös vakiintuneisiin menettelytapoihin. Osakeselvityksen prosessien ja osakekaupan toimitusviiveiden syiden selvittämiseksi Rata teki välittäjissä ja selvitysosapuolissa tarkastuksia.

Erytynen ongelma on se, että suuri osa kaupoista ei selviä määräajassa eli T + 3 -päivässä (kauppapäivä + kolme pankkipäivää). Määräajassa selvitettiin keskimäärin 84,9 % kaupoista; vuonna 1997 luku oli 88,5 %. Alimmillaan selvitysprosentti oli syyskuussa, jolloin jäätettiin lukuun 79,4 %.

Rata edellytti toukokuussa, että APK, Helsingin Pörssi ja Arvopaperivälittäjien yhdistys ry. (APVY) laativat selvityksen Ratalle hankkeista, joilla voidaan tehostaa osakeselvitystä ja vähentää sen riskejä. Samassa yhteydessä Rata mahdollisti välittäjän hakemuksesta tietyin edellytyksin tapahtuvan yhteissäilytyksen eli ns. laarimaisen säilytyksen.

APK, Helsingin Pörssi ja APVY ovat ryhtyneet selvitystä tehostaviin toimiin. Arvopaperilainauksesta koskevat yleiset

ehdot vahvistettiin syksyllä ja lainausmenettely aloitettiin marraskuussa. APK:n selvitystä koskeviin sääntöihin otettiin likviditeettisopimusvaatimus. Lisäksi aloitettiin viivästysseuraamusmenettelyn kehittäminen, samoin kuin lyhyeksi myynnin pelisääntöjen laatiminen.

Osakeselvityksen kehittäminen jatkuu myös vuonna 1999. Helsingin Pörssin ja APK:n siirtyminen samaan konserniin ja arvo-osuusjärjestelmän keskittämisen yhteen arvo-osuusrekisteriin on arvioitu parantavan mahdollisuuksia toteuttaa selvitystoiminnan rakenteellisia uudistuksia.

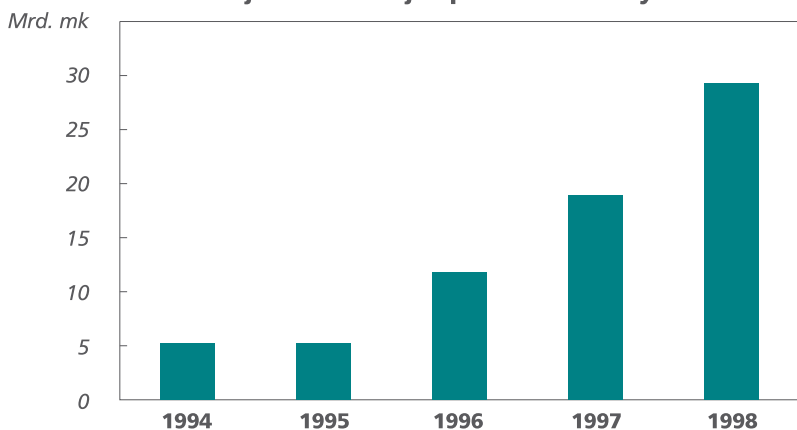
Luottolaitosten menettelytapojen valvonta

Luottolaitosten menettelytapojen valvonnassa pääpaino oli vakioehtoisissa otto- ja antolainausso- pimuksissa. Muutospaineita näihin sopimukseen aiheuttivat niin tuleva euron käyttöönotto kuin kotimaisten markkinakorkojen noteerausten päätyminen.

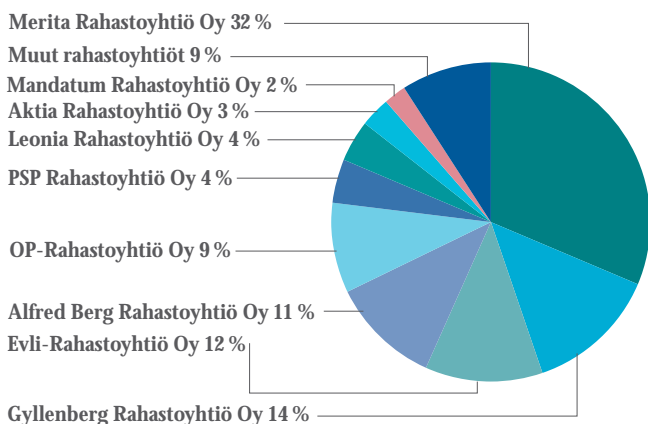
Uusissa sopimuksissa keskeisiksi viitekoroiksi nousevat euriborkorot sekä pankkien omat primekorot. Voimassa olevien sopimusten viitekorkojen korvautuminen toteutettiin lainsäädäntöteitse siten, että helibor-korot korvattiin valtiovarainministeriön päätöksellä euriborkoroilla. Niin sanottujen 3 ja 5 vuoden markkinakorkosidonnaisten sopimusten korvaava korko jäi luottolaitoksen ja asiakkaan keskinäisen sopimuksen varaan. Otto- ja antolainausso- pimusten ehtojen muutosten toteuttamiseksi käytiin neuvotteluja Suomen Pankkiyhdistyksen kanssa.

Yhteistyössä Suomen Panttilainauslaitosten Yhdistyksen ja kuluttaja-

Kuvio 5. Sijoitusrahastojen pääomien kehitys 1994 – 1998

Kuvio 6. Rahastoyhtiöiden markkinaosuudet 1998

asiamiehen kanssa laadittiin mallisopimusehdot.

Saapuneiden selvityspyyntöjen määrä väheni entisestään ja oli yhteensä 217; edellisellä vuonna määrä oli 287 kpl. Myös puhelimitse saapui edellisuuteen verrattuna lähes puolet vähemmän tiedusteluja eli 533. Selvityspyyntöjen ja puhelintiedustelujen pääasiallisina aiheina olivat kuitenkin edelleen antolainaus ja vakuudet sekä perintään liittyvät kysymykset. Annettujen vastausten pohjalta laadittiin kaksi yleiskannanottoa, toinen perinnästä ja hyvästä perintätavasta ja toi-

nen pankkien välisestä kilpailusta ja asiakkuuden siirrosta.

VALVOTTAVIEN TALOUDELLISEN TILAN VALVONTA

Sijoituspalveluyritysten palkkiotuotot ja liikevoitot

Vuoden 1998 lopussa Suomessa oli 46 toimiluvallista sijoituspalveluyritystä, joiden yhteenlasketut palkkiotuotot ilman eliminointeja olivat noin 1 144 miljoonaa markkaa ja liikevoitto noin 575 miljoonaa markkaa. Vuonna 1997

palkkiotuotot olivat noin 748 miljoonaa markkaa ja yhteenlaskettu liikevoitto 426 miljoonaa markkaa.

Toimialan yhteenlasketut luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien vuosien lukuihin. Lukujen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että liikevoitot ovat kasvaneet edellisistä vuosista. Sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu oman arvopaperikauden kate oli selvästi positiivinen (noin 100 miljoonaa markkaa). Sijoituspalveluyritysten omat varat ovat olleet sijoituspalveluyrityslain asettamiin edellytyksiin nähden riittävät.

Sijoitusrahastojen pääomien määrä

Sijoitusrahastojen pääomien määrä oli vuoden 1998 lopussa 29 miljardia markkaa. Pääomat kasvoivat edellisvuodesta noin 55 %, vaikka osakekursien lasku elo-lokakuussa ja markkinoiden epävarmuus olivatkin pysäyttäneet kasvun hetkellisesti ja jopa kääntäneet pääomien määrän laskuun (ks. kuvio 5).

Vuoden aikana perustettiin 48 uutta sijoitusrahastoa ja 6 uutta rahastoyhtiötä sai toimiluvan. Rahastoyhtiöt perustivat varsinkin kansainvälisesti sijoitettavia sijoitusrahastoja. Lisäksi perustettiin tietyille toimialalle keskittyviä sijoitusrahastoja (lääketeollisuus, teknologia). Rahastoyhtiöitä oli vuoden lopussa 22, ja ne hallinnoivat 129:ää sijoitusrahastoa (kuvio 6).

Pankkien kannattavuus

Suomalaisten pankkien kannattavuus parani edelleen. Yhteenlaskettu liikevoitto vuodelta 1998 oli 12,6 miljardia markkaa. Oman pääoman tuotto oli noin 23 %. Pankkien kannattavuus ver-

rattuna muun yritystoiminnan kannattavuuteen oli erinomainen. Esimerkiksi Helsingin Pörssissä kaupankäynnin kohteena olevien suurimpien yritysten oman pääoman tuotto oli keskimäärin useita prosenttiyksikköä alle 20 prosentin.

Rahoituskate kasvoi edelleen.

Pankkisektorin rahoituskate oli noin 2 % suurempi kuin vuonna 1997.

Rahoituskatteen koheneminen selittyi lähes kokonaan luottojen ja talletusten määrän kasvulla. Luotonantokilpailun kiristyminen supisti pankkien uuden antolainauksen marginaaleja, mutta markkaluottokannan ja -talletusten välinen korkomarginaali supistui vain hiukan loppuvuonna. Kokonaismarginaali oli Suomen Pankin rahoitusmarkkinatilastojen mukaan vuoden lopussa noin 4 prosenttiyksikköä.

Kannattavuuden jatkuvalla paranemiselle löytyi muitakin syitä kuin rahoituskatteen kasvu. Luotto- ja takaustappiot supistuivat yhä, kaikkiaan 47 % vuoteen 1997 verrattuna. Yhtä pieniä luottotappioita ovat pankit tehneet viimeksi ennen pankkikriisiä. Palkkiotuottojen kehitys oli suotuisa, ja tuotot nousivat 7 % vuodesta 1997. Suhteellisesti eniten kasvoivat etenkin varallisuudenhoidosta ja arvopaperivälityksestä saadut palkkiot.

Arvopaperi- ja valuuttatoiminnan kate on yleensä vaihdellut voimakkaasti. EMUn kolmannen vaiheen käynnistyminen vähentäneenä sekä pankkien mahdollisuuksia tehdä voittoa arvopaperi- ja valuuttakaupalla että kurssivaihteluihin liittyviä riskejä. Jo vuonna 1998 oli havaittavissa merkkejä siitä, että arvopaperi- ja valuuttakaupassa sekä voitot että tappiot pienenevät.

Taulukko 1. Talletuspankkien tuloslaskelman pääerät 1997 ja 1998, mrd. markkaa*

	1998	1997
Korkotuotot	48,1	47,2
Korkomenot	29,0	28,5
Rahoituskate	19,1	18,7
Palkkiotuotot	7,0	6,5
Muut tuotot	7,2	5,7
Toimintakulut	17,3	16,5
Luotto- ja takaustappiot	1,4	2,7
Poistot	2,0	1,7
Liikevoitto	12,6	9,9

* Laskelmassa ovat mukana Meritanordbanken-ryhmä kokonaisuudessaan, Leonia-konserni, Osuuspankkien yhteenliittymä, Mandatum Pankin (1997: Interbankin) konserni, Ålandsbanken-konserni, Aktia Pankin konserni, Skop-konserni sekä säästö- ja paikallisosuuspankkien emoyhtiöt. Leonia-konsernin ja Meritanordbanken-ryhmän tiedot vuodelta 1997 perustuvat pro forma -tilinpäätöksiin.

Koko pankkisektorin arvopaperi- ja valuuttatoiminnan kate kuitenkin kasvoi 39 % vuoteen 1997 verrattuna. Pankit pienensivät osakesalkkujaan, mikä näkyi suurina myyntivoitoina.

Vaikka kannattavuus parani, sitä kuitenkin heikensi kustannuskehitys. Suurimman osan 1990-luvusta pankkien kustannukset ovat laskeneet, mutta vuonna 1998 hallinto- ja muut toimintakulut alkoivat uudelleen kasvaa. Kustannusten nousussa lienee osittain kyse tilapäisestä ilmiöstä, sillä EMUun siirtymisen ja vuosi 2000 -ongelman vuoksi tarve uusien atk-järjestelmiä on ollut suuri. Pankkien henkilöstökulut pysyivät suunnilleen saman suuruisina kuin vuonna 1997 (ks. taulukko 1).

Pankkien taseen rakenne ja vakavaraisuus

Markkatalletukset käyttelytileille kasvoivat Suomen Pankin rahoitusmarkkinatilastojen mukaan noin 5 % vuoden 1998 aikana. Käyttelytilitalletusten kasvuun on todennäköisesti vaikuttanut se, että alhaisten korkojen vallitessa houkuttelevia sijoituskohteita on ollut vähän.

Markka-antolainaus lisääntyi Suomen Pankin rahoitusmarkkinatila-

tojen mukaan kaikkiaan 12 %. Myös kotitalousluottojen määrä alkoi selvästi kasvaa. Tähän ovat todennäköisesti vaikuttaneet useat tekijät, esimerkiksi työllisyyden paraneminen, korkojen lasku ja korkoepävarmuuden väheneminen.

Pankit ovat pienentäneet sijoitustasiansa joukkovelkakirjoihin. Aikaisempina vuosina monet pankit sijoittivat ylimääräistä likviditeettiään obligatioihin, joiden määrä taseessa riippui pitkälti talletusylijästä. Joukkovelkakirja- ja rahamarkkinapapereiden salkkujen pieneneminen kertonee omalta osaltaan luotonkysynnän voimistumisesta.

EMUn kolmannen vaiheen käynnistyminen vaikuttaa ehkä kaikkein voimakkaimmin rahamarkkinoihin. Suomessa rahamarkkinoilla on käytetty runsaasti sijoitustodistuksia, mikä on ollut markkinoittemme erikoispiirre. Vuonna 1998 talletuspankkien liikkeesseen laskemien sijoitustodistusten määrä pysyi suurena. Ainakaan vielä Euroopanlaajuiset pankkien välisten talletusten markkinat eivät syrjäyttäneet kotimaisia sijoitustodistusmarkkinoita.

Useiden pankkien tavoitteena on pienentää osake- ja kiinteistösijoituk-

Taulukko 2. Talletuspankkien vakavaraisuustiedot, mrd. markkaa*

	31.12.1998	31.12.1997
Vakavaraisuuspääomat	64	66
josta ensisijaiset omat varat ("Tier 1")	47	44
Riskipainotetut saamiset ja vastuut	577	559
Vakavaraisuussuhdeluku	11,1 %	11,9 %
Ensisijaiset omat varat/riskipainotetut saamiset ja vastuut	8,2 %	7,9 %

*Luvuissa on mukana Meritanordbanken-ryhmä, Leonia-konserni, Osuuspankkien yhteenliittymä, Mandatum Pankin konserni (1997: Interbank-konserni), Aktia-konserni, Ålandsbanken-konserni sekä säästö- ja paikallisosuuspankkien emoyhtiöt. Vakavaraisuusluvuissa ei ole Yrityspankki SKOPin konsernia. Vuoden 1997 luvut perustuvat Meritanordbankenin ja Leonian pro forma -tietoihin.

Taulukko 3. Suomessa toimivien pankkien johdannaisten kohde-etuuksien nimellisarvo 1997 ja 1998, milj. markkaa

	31.12.1998	31.12.1997	Muutos	Muutos %
Valuuttasidonnaiset				
Valuuttatermiinit	415 257	618 026	-202 769	-33 %
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	26 480	33 506	-7 026	-21 %
Valuuttaoptiot	24 182	49 049	-24 867	-51 %
Korkosidonnaiset				
Korkotermiinit ja -futuurit	1 417 980	3 269 224	-1 851 244	-57 %
Koronvaihtosopimukset	559 359	643 992	-84 633	-13 %
Korko-optiot	28 724	77 487	-48 763	-63 %

siaan. Kiinteistöjen määrä taseissa laskikin vuonna 1998 noin 14 % etenkin kirjanpidossa tehtyjen arvonalennusten vuoksi. Markkinatilanne auttaa pankkeja pienentämään kiinteistösijoituksiaan myös myynnein.

Pankkien vakavaraisuus laski hieman, koska riskipainotetut saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset erät kasvoivat. Toissijaisten omien varojen supistuminen alensi myös vakavaraisuutta. Ensisijaiset omat varat kuitenkin kasvoivat suhteessa nopeammin kuin riskipainotetut saamiset ja vastuut, joten ns. Tier 1 -vakavaraisuus nousi. Monissa pankeissa tilikauden tulos kasvatti omia pääomia, joskin pääomalainat pankkien taseissa pienivät. Pankkikriisin aikana tehtyjä valtion pääomasijoituksia ei ole enää yhdelläkään suurella pankilla taseessaan (ks. taulukko 2).

Taseen ulkopuoliset erät

Useita vuosia jatkunut johdannaistoiminnan kasvu kääntyi laskuun vuonna 1998. Suomessa toimivien pankkien valuuttatermiinien sopimuskannat pienivät 33 % eli 415 miljardiin markkaan. Pankkien tarve suojautua valuuttariskiltä väheni euron käyttöönoton myötä. Korkotermiinien ja -futuureiden kanta aleni 57 %, toisin sanoen 1 418 miljardiin markkaan kohde-etuuden nimellisarvolla mitattuna. Kehityksen taustalla on mm. ollut lyhyiden korkojen alhainen volatiliteetti. Johdannaissopimusten määrän supistumista kuvaa myös se, että suomalaisten talletuspankkien vakavaraisuuslaskennassa käytetty vakioimattomien johdannaissopimusten luottovasta-arvo laski 13,8 miljardia markkaa 28,3 miljardiin markkaan (ks. taulukko 3).

Myönnettyjen takausten ja takuusitoumusten määrä oli 50 miljardia markkaa vuonna 1998. Takaukset vähentyivät muutamia miljardeja markkoja vuodesta 1997, mikä johtui TEL-takaisinlainaustoiminnan vähenemisestä. Kasvanut luottojen myynti lisäsi pankkeja sitovien nostamattomien luottojen määrää 12,1 miljardilla markalla 48,9 miljardiin markkaan. Pankkien peruutettavissa olevien luotto- ja šekkitiliimiittien määrä lisääntyi 1,7 miljardia markkaa 46,8 miljardiin markkaan.

RISKINOTON VALVONTA

Ratan toiminnan tarkoituksena on edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta sekä luottamusta valvottavien ja markkinoiden toimintaan. Tämän vuoksi Rata yhtäältä edistää valvottavien omien valvonta- ja riskienhallintajärjestelmien kehittämistä ja toisaalta seuraa valvottaviensa riskinottoa. Jos liiallista riskinottoa esiintyy, Rata ottaa asian esille valvottavan kanssa.

Luottokannan laatu aikaisempaa parempi

Pankkisektorin luottokanta kasvoi. Luottojen määrä kasvoi vuoden 1998 aikana 9,8 % ja oli vuoden lopussa 367 miljardia markkaa³. Suurin luotonsaaja-sektori oli kotitaloudet.

Samalla kun pankkien luottokanta on kasvanut, luottokannan laatu on parantunut. Luottokannan laatua voidaan mitata mm. järjestämättömien saamisten osuudella luottokannasta. Järjestämättömien saamisten osuus luottokannasta oli vuoden 1998 lopussa 1,5 %, kun se vuotta aiemmin oli 2,4 %.

Rakentamiseen suunnattuja luottoja voidaan edelleen pitää heikkolaatuisimpina, koska järjestämättömien saamisten osuus toimialalle myönnettyistä luottoista on yhä suurin rakennustoimialalla.

Järjestämättömät saamiset vähenivät myös absoluuttisesti. Ne olivat vuoden 1998 lopussa 5,6 miljardia markkaa, joka on 33 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin (kuvio 7).

Pankit kirjjasivat vuonna 1998 luottotappioita 1,4 miljardia markkaa eli 1,3 miljardia markkaa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Luottotappioiden vähenemiseen vaikuttivat mm. työttömyysasteen lasku, vakuuksina käytettyjen kiinteistöjen ja arvopapereiden markkinahintojen nousu sekä konkurssihakemusten ja maksuhäiriöiden vähentyminen.

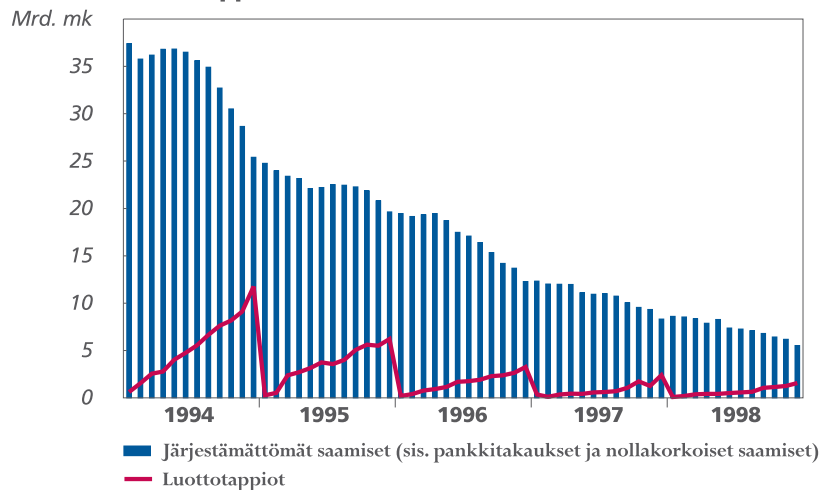
³ Luottokanta = tase-erä saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Sisältää kotimaisten pankkien markka- ja valuuttamääräiset erät. Luvuissa on mukana Leonia 12/97 pro forma (Postipankki Oyj + Suomen Vientiluotto Oy) ja ulkomaisten talletuspankkien sivukonttorit.

Suomalaiset pankit maltillisia kriisialueilla

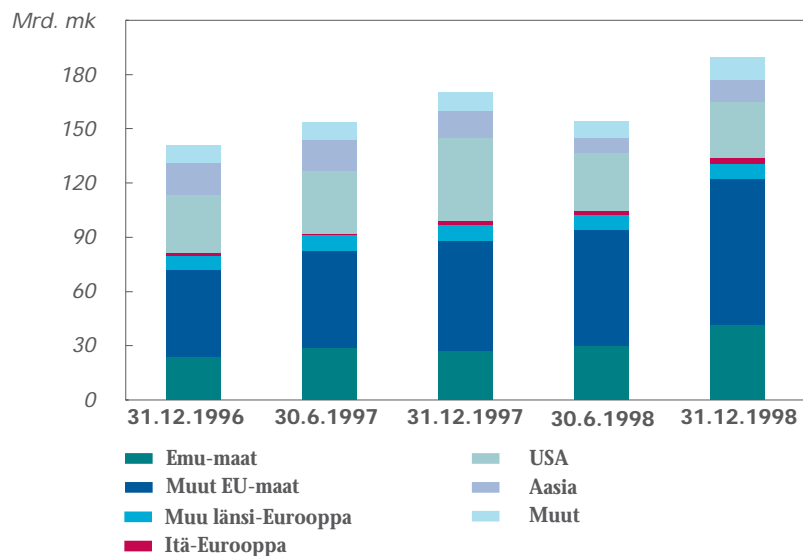
Jo vuonna 1997 alkaneet Aasian maiden talousvaikeudet ovat aiheuttaneet eurooppalaisille pankeille huomattavia tappioita. Varsinkin saksalaiset, ranskalaiset, itävaltalaiset ja englantilaiset pankit ottivat suuria riskejä Aasian markkinoilla. Japanin pankkitukipaketit rauhoitti kuitenkin tilannetta Aasiassa.

Kriisialueiden tappioiden ei ole katsottu aiheuttavan välitöntä uhkaa Euroopan pankkijärjestelmälle. Suomen pankkisektorin vakautta ne eivät uhkaa, sillä suomalaiset pankit ovat toimineet kriisialueilla erittäin maltillisesti. Suomalaispankkien strategiana on ollut

Kuvio 7. Talletuspankkien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot 1994 – 1998

Kuvio 8. Suomalaisen pankkikonsernien ulkomaiset saamiset alueittain 1996 – 1998

siirtää liiketoimintaansa pois kriisialueilta rauhalliseen tahtiin. Aasian maiden kriisistä ei ole tulevaisuudessa odotettavissa merkittäviä tappioita, vaikka suomalaisten pankkien saamiset Aasiasta olivat vuoden 1998 lopussa noin 12,5 miljardia markkaa. Yli puolessa näistä saamisista lopullinen riski siirtyi takauksen perusteella muualle.

Elokuussa kärjistyneen Venäjän talouskriisin vaikutukset ovat rasittaneet eurooppalaisten pankkien tuloksia. Suhteellisesti suurimmat saamiset Venäjältä olivat saksalaisilla ja itävaltalaisilla pankeilla. Suomalaisen liikepankkien saamiset olivat vuoden 1998 lopussa noin 400 miljoonaa markkaa luottotappiokirjauksen jälkeen (ks. kuvio 8). Suomalais-

Taulukko 4. Korkojen yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutus pankkien korkoriskiasemaan: tuloriski ja investointiriski, milj. markkaa

	31.12.1998	31.12.1997
	Pankkisektori yhteensä	Pankkisektori yhteensä
Rahoituskate 31.12.1997	12 298	11 468
TULORISKI		
Markkamääräiset erät		
a) Oletus: avista-talletukset < 1 kk	1 143	1 082
b) Oletus: avista-talletukset < 12 kk	-619	541
Valuuttamääräiset erät		
Valuutat aggregoituna (pl. FIM)	59	-12
INVESTOINTIRISKI		
Taseen erät	607	513
Johdannaiset	-235	9
TULO- JA INVESTOINTIRISKIYHTEENSÄ		
a) Oletus: avista-talletukset < 1 kk	1 574	1 592
%-osuus rahoitustoimintakatteesta	12,8 %	13,9 %
Lisätieto: sijoitussalkun investointiriski	957	647
ETUMERKKIEN MERKITYS		
Korot nousevat 1 %-yksikön	+ merkki	- merkki
Korot laskevat 1 %-yksikön	Tappiota	Voittoa
	Voittoa	Tappiota

ten pankkien toiminta Venäjällä ja sen talouteen tiukasti sidoksissa olevissa Baltian maissa on ollut melko pidättyväistä verrattuna muiden EMU-maiden pankkien toimintaan. Aasian ja Venäjän kriisien aiheuttamat luottotappiot kasvoivat, mutta siitä huolimatta vuoden 1998 kokonaisluottotappiot jäivät edellisiä vuosia pienemmiksi. Latinalaisen Amerikan talouskriisin syvenemisellä ei odoteta olevan merkittäviä vaikutuksia suomalaisten pankkien tulokseen.

Rahaliitto vähensi valuuttakurssiriskiä

Pankkisektori valmistautui vuoden 1998 aikana talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, joka käynnistyi vuoden 1999 alussa. Rahaliiton alueella eurovaluuttojen keskinäinen valuuttakurssiriski poistui, mutta säilyi suhteessa ulkopuolisten maiden valuuttoihin.

Euron syntyyn uskoneet pankit te-

kivät vuonna 1998 edellisvuotta enemmän voittoa valuuttatradings toiminnassaan, mutta tulojen odotetaan pienenevän tulevaisuudessa. Valuuttatoiminnan volyymit pienenevät, mitä lähemmäksi vuoden loppua tultiin. Pankkien kokonaistuloksesta valuuttatoiminnan katteen osuus on nykyään vähäinen. Rahaliiton oloissa valuuttatoiminnan kate syntyy aikaisempaa suppeammalla valuuttaparivalikoimalla.

Valuuttakurssiriski, osana markkinariskiä, on pysynyt merkitykseltään vähäisenä verrattuna korkoriskiin ja ennen kaikkea luottoriskiin. Suomalaiset pankit ovat jo vuosia pitäneet suhteellisen pieniä avoimia yön yli -valuuttapositioneja. Ratan antamat ohjeelliset rajat valuuttariskipositioneille koskevat ainoastaan yliyön positioneja, eivät ne rajoita pankkien päivän sisäistä valuuttamääräistä toimintaa ja positionottoa. Valuuttamääräisen position-

oton pääsäätelijöitä ovat pankkien omat sisäiset riskikorjatut limiitit.

Osa Ratan valuuttariskin valvontaa kohdistuukin pankkien sisäisten limiittien ja riskienhallintamenetelmien riittävyyden arviointiin, ja sen perusteella voidaan arvioida päivän sisäisten positiontien hallintaa.

Korkoriski pieni lievästi

Pankkisektorin korkoriski on pysytellyt samalla tasolla vuoden 1997 joulukuuhun nähden. Korkoriski oli joulukuun 1997 lopussa 1,59 miljardia markkaa, kun se joulukuun 1998 lopussa oli yli 1,57 miljardia markkaa. Yhden prosenttiyksikön suuruinen korkotason nousu olisi aiheuttanut pankeille edellä mainitun suuruisen tappion (ks. liitteosa, sivu 71). Pankkien rahoituskatteen kehitys on ollut suotuisaa, ja suhteellinen korkoriski eli markkamääräinen korkoriski suhteutettuna rahoituskatteeseen on pienentynyt 13,9 prosentista 12,8 prosenttiin (ks. taulukko 4).

Oletusten vaikutus laskelman lopputulokseen on merkittävä. Edellä mainittuja lukuja laskettaessa on oletettu, että korkotason muutokset näkyvät välittömästi vaadittaessa maksettaville talletuksille maksettavissa koroissa. Jos taas oletetaan, että korkotason muutokset eivät vaikuta lainkaan tarkastelujakson aikana avistatilleille maksettaviin korkoihin, on pankkisektorin absoluuttinen korkoriski -1,9 miljoonaa markkaa (suhteellinen korkoriski -1,5 %) eli pankit hyötyisivät korkotason noususta (ks. kuvio 9).

Pankkikonsernien ja niiden eläkekassojen osakeriski

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden hintojen vaihtelun vaikutusta hallussa olevien osakkeiden arvoon. Osakeriskiiin vaikuttavat myös osakeperusteiset johdannaiset. Osakkeiden markkina-arvon muutoksilla on suora yhteys niitä omistavan yhtiön markkina-arvoon. Jos osakkeiden hinnat laskevat vuoden aikana esimerkiksi 20 %, alenee suomalaisten pankkien yhteenlaskettu markkina-arvo 1,5 miljardia markkaa. Kurssien muutoksen vaikutus luottolaitoksen kirjanpidolliseen tulokseen riippuu siitä, miten osakkeet on arvostettu kirjanpidossa.

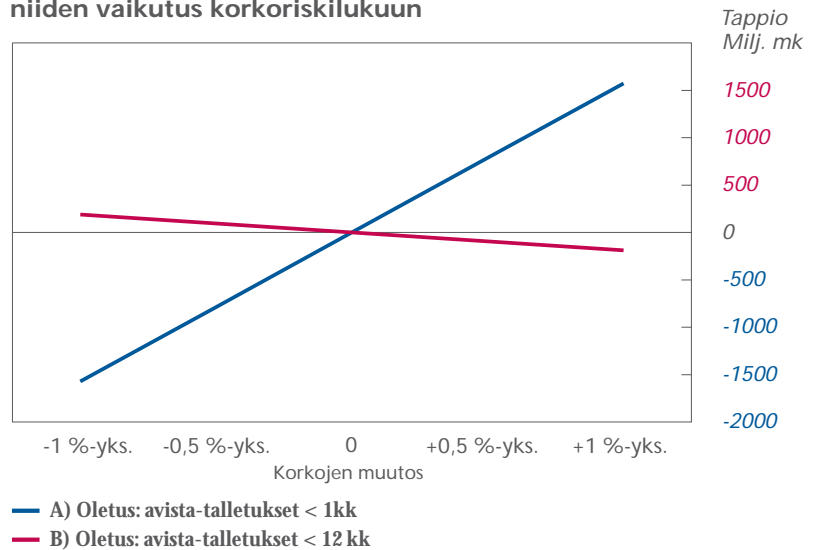
Pankkikonsernien ja niiden eläkekassojen⁴ omistamien osakkeiden markkina-arvo oli vuoden 1998 lopussa noin 7,5 miljardia markkaa. Luvussa ovat mukana kaikki noteeratut osakkeet ja osakerahastosijoitukset riippumatta siitä, mihin tase-erään ne on kirjattu. Osakkeet ovat valtaosin Helsingin Pörssissä kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita. Ulkomaisten osakkeiden osuus on vähäinen. Henkivakuutusyhtiöiden, eläkekassojen ja -säätiöiden osuus noteerattujen osakkeiden markkina-arvosta on 3,5 miljardia markkaa. Vuoden aikana erityisesti Meritanordbanken-ryhmä on pienentänyt osakeomistustaan.

⁴ Suomalaiset talletuspankit, niiden omistamat henkivakuutusyhtiöt, talletuspankkien eläkekassat ja -säätiöt, konserniin kuuluvat suomalaiset tytäryritykset ja omistusyhteisöt

Pankkisektorin yllikvidiys supistumassa

Pankkisektorin yllikvidiys on supistumassa luotonannon kasvun myötä.

Kuvio 9. Oletuksia avistatalletusten korkoherkkyydestä ja niiden vaikutus korkoriskilukuun

Luotonannon kasvua on rahoitettu mm. pienentämällä saamistodistussalkkuja (yleisesti korkoinstrumentit). Saamistodistussalkut supistuivat 16 miljardilla markalla noin 96 miljardiin markkaan. Samalla kuitenkin näiden salkkujen likvidein osa eli keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset⁵ säilyi lähes ennallaan eli noin 46 miljardissa markassa, mikä on 47 % kaikista saamistodistuksista. Yleisön talletusten keskimääräinen maturiteetti on lyhentynyt, kun vaadittaessa maksettavat velat ovat lisääntyneet ja muut vähentyneet.

⁵ Erään luetaan sellaiset valtion velkasitoumukset ja muut saamistodistukset, jotka keskuspankki on ilmoittanut hyväksyvänsä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi.

Rahoitusvajeet

Vuoden 1998 aikana kumulatiiviset rahoitusvajeet supistuivat keskimäärin. Rahoitusvajeet kasvoivat toisella vuosineljänneksellä. Jälkimmäisellä vuosipuoliskolla rahoitusvajeet supistuivat

useimmilla pankeilla. Yhden kuukauden rahoitusvajeen osuus pankkien veloista keskimäärin vaihteli välillä 3–14 %, kun vaihteluväli edellisellä vuonna oli 5–15 %. Vajeita kuvataan tunnusluvulla, jossa yhden kuukauden kumulatiivinen vaje suhteutetaan pankkien kaikkiin velkoihin. Laskelmissa oletetaan, että 30 % vaadittaessa maksettavista talletuksista erääntyy kuukaudessa, ja loput talletukset oletetaan pysyviksi. Saamistodistukset otetaan huomioon todellisen maturiteetin mukaisesti.

Velkojen maturiteettirakenne

Velkojen maturiteettirakenne lyheni toisella vuosineljänneksellä ja piteni jälleen loppuvuoden aikana. Kuukaudessa erääntyvien velkojen osuus taseessa oli keskimäärin 44 % ja vastaavasti puolessa vuodessa erääntyvien velkojen osuus taseesta oli 60 %. Vuonna 1997 vastaavat luvut olivat 41 % ja 59 %. Laskelmissa oletetaan, että 30 % vaadittaessa maksettavista

talletuksista erääntyy kuukaudessa, ja loput talletukset oletetaan pysyviksi.

TARKASTUSHAVAINNOT

Havaintoja pääomamarkkinoilla toimivien yritysten tarkastuksista

Valvontatoimenpiteet ja tarkastukset keskittyivät Ratalle toimitettavan säännöllisen raportoinnin oikeellisuuteen, henkilökunnan kaupankäyntiin, riskienhallintajärjestelmiin, osakeselvityksen sujuvuuteen, omaisuudenhoitotoimintaan ja Internetissä tarjottaviin sijoituspalveluihin. Tarkastuksissa kiinnitettiin lisäksi erityistä huomiota valvottavan sisäisen valvonnan toimivuuteen.

Ratalle toimitettavan säännöllisen raportoinnin oikeellisuus tarkastettiin kaikissa sijoituspalveluyrityksissä. Tarkastuksen perusteella voitiin tarkentaa sijoituspalveluyrityksille annettuja määräyksiä ja ohjeita.

Internetissä tarjottavien sijoituspalvelujen tarkastuksessa selvitettiin, kuinka arvopaperivälittäjät ja emissionmyyjät toteuttavat saamansa toimeksiantot. Erityisesti selvitettiin sitä, poikkeavatko Internetissä käytetyt menettelytavat perinteisissä välineissä (puhelin tai faksi) käytettävistä menettelytavoista. Selvitys osoitti, että Internet-merkinnöissä menettelytavat eivät olennaisesti poikkea muissa merkintätavoissa noudatettavista menettelytavoista. Vasta muutama sijoituspalveluyritys tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden antaa toimeksiantonsa Internetin välityksellä. Koska toiminnan odotetaan laajenevan, Rata ottaa kantaa Internet-toimintaan vuoden 1999 aikana.

Sijoitusrahastojen säilytysyhteisöt tarkastettiin keväällä 1998. Vaikka säilytystoiminnassa ei havaittu puutteita, tarkastuksen perusteella huomattiin kuitenkin tarpeelliseksi selventää säilytysyhteisölle kuuluvan valvontatehtävän sisältöä. Tämä toteutuikin sijoitusrahastolakia uudistettaessa, jolloin tarvittavia sijoitusrahastolain pykäläiä voitiin täsmentää. Syksyllä tarkastettiin sijoitusrahastojen osuudenomistajarekisterit. Tarkastus osoitti, että toiminta oli järjestetty asianmukaisesti, eikä erityistä huomautettavaa siten ollut.

Helsingin Pörssissä ja Arvopaperikeskuksessa (APK) Ratan keskeisinä valvontakohteina olivat mittavien järjestelmähankkeiden vaikutukset markkinoiden toimintaan. Helsingin Pörssin suuria järjestelmähankkeita olivat syyskuussa käyttöön otettu uusi kaupankäyntijärjestelmä, euroon siirtyminen ja vuoteen 2000 varautumisen aloittaminen. Yhdistyneenä Helsingin Pörssi ja APK pitävät yllä ja kehittävät Suomen arvopaperimarkkinoiden kannalta keskeisimpiä tietojärjestelmiä. Rata valvoo jatkossakin järjestelmähankkeiden priorisointia, resurssointia ja etenemistä.

Havaintoja pankkien tarkastuksista

Luottolaitosten tarkastuksessa keskeisinä teemoina olivat suurimpiin pankkeihin tehdyt luottosalkkujen huonotuottoisten erien tarkastukset sekä laaja pankkien kiinteistöriskiinhin kohdistuva selvitys. Rata selvitti kyselyin ja valvontakäyntein valvottaviensa varautumista euroon siirtymisen sekä vuoden 2000 edellyttämiin järjestelmämuutoksiin. Lisäksi tehtiin seurantatarkastukset useimpiin suomalaisten luottolaitosten

ulkomaisiin sivukonttoreihin. Tarkastuksia ja valvontakäyntejä paikallisiin säästö- ja osuuspankkeihin jatkettiin.

Luottosalkkujen huonotuottoisten erien tarkastuksella pyrittiin arvioimaan huonotuottoisiin eriin sisältyvää luottoriskiä. Suhteellisesti eniten alikorkoisia ja huonotuottoisia luottoja oli kiinteistöalan palveluissa, rakentamisessa, vähittäiskaupassa sekä majotus- ja ravitsemuspalveluissa. Tarkastus osoitti, että huonotuottoisten luottojen potentiaalinen luottoriski ei ole huolestuttavalla tasolla, vaikka eri toimialojen ja pankkien välillä onkin eroja. Pankit ovat jo aikaisemmin kirjanneet huonotuottoisista luotoistaan luottotappioita. Myöskin huonotuottoisten luottojen jäljellä oleva määrä on pienentynyt.

Pankkien kiinteistöriskiinhin kohdistuva selvitys osoitti, että pankkien kiinteistöomistukset tuottavat vielä huonosti. Vuoden 1997 lopussa pankkien omistamien kiinteistöjen kokonaismäärä oli noin 40 miljardia markkaa eli vajaa 7 % yhteenlasketusta taseesta. Omassa käytössä kiinteistöjä oli noin neljäsosa. Muussa kuin omassa käytössä olevien kiinteistöjen keskimääräinen tuotto oli selvityksen mukaan noin 4,5 %. Tuottoa voidaan pitää vain välttävänä. Lisäksi noin kolmasosa pankkien muussa kuin omassa käytössä olevista kiinteistöistä tuotti korkeintaan 3 % sijoitetulle pääomalle.

Rata on edellyttänyt, että pankit jatkavat ponnistelujaan sekä kiinteistöomistusten vähentämiseksi että kiinteistöomistusten tuoton parantamiseksi. Ratan mielestä pankkien tulisi purkaa kiinteistöriskinsä omin toimenpitein joko myymällä kiinteistöjä tai

saattamalla niiden kirjanpitoarvo reaalistiselle tasolle. Rata edellytti lisäksi, että suuret pankit antavat vuoden 1997 vuosikertomuksessa tarkempaa tietoa kiinteistöomistuksistaan ja niiden tuottojakautumasta. Kesäkuussa tuli voimaan Ratan määräys luottolaitoksen tilinpäätöksestä, jossa Rata edellytti, että pankit antavat tietoja kiinteistöomistuksistaan tilinpäätöksen liitetiedoissa tuotto prosentteittain ja kiinteistölajeittain.

Pienempiin pankkeihin tekemiseen kokonaistarkastuksissa Rata joutui huomauttamaan pankkeja niiden yleisestä hoidon laadusta ja sisäisen valvonnan puutteista. Pankin johto oli saattanut jatkuvasti lyödä laimien ohjeittensa ja sisäisten sääntöjensä noudattamista. Toisaalta eivät myöskään hallintoelimet, jotka ovat säännöt vahvistaneet, olleet aina valvoneet niiden noudattamista.

VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Selvitys- ja maksujärjestelmien valvonta

Selvitys- ja maksujärjestelmien valvontayhteistyö Suomen Pankin kanssa jatkui. Rata ja keskuspankki selvittivät järjestelmien valvonnan periaatteita, kohteita ja valvonnan työnjakoa. Tarkoituksena oli mm. määrittää keskuspankin tehtävät selvitys- ja maksujärjestelmien valvonnassa ja keskuspankin mahdollisuus tukeutua valvontaviranomaiseen, kun keskuspankki toteuttaa maksu- ja selvitysjärjestelmien vakautteen, järjestelmien tehokkuuteen ja rahapolitiikan välitysmekanismeihin liittyviä tavoitteitaan.

Viranomaistilastointihanke

Myös Ratan, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen viranomaistilastointihanke jatkui. Hankkeen päämääränä on ollut yhtenäistää luottolaitosten viranomaisille tarkoitettun raportoinnin sisältö ja muoto. Tiedonkeruuseen tehtiin euron voimaantulosta aiheutuvat muutokset.

Vakavaraisuutta koskevan tiedon konekielinen muoto yhdenmukaistettiin muun konekielisen tiedonkeruun kanssa vuoden 1998 aikana. Maariskä koskevan tiedonkeruu yhdenmukaistetaan vastaavalla tavalla.

Sijoituspalveluyritykset tulivat vuoden 1999 alusta tase ja tulostietojensa osalta ns. viranomaistilastoinnin (Virati) piiriin.

Vakuutus- ja rahoitusvalvonnan uudistaminen

Rata oli mukana vakuutus- ja rahoitusvalvonnan kehittämistyöryhmässä sekä työryhmän asettamissa alatyöryhmissä.

Vakuutus- ja rahoitusvalvonnan kehittämistyöryhmän tehtävänä oli vakuutusvalvonnan uudelleenjärjestelyn lisäksi ottaa kantaa valvontaviranomaisen välisen yhteistyön kehittämiseen. Alatyöryhmät selvittivät rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaan ja sijoitus tuotteiden markkinointiin liittyviä kysymyksiä.

Vakuutusvalvontaviraston perustamista koskevat lait hyväksyttiin eduskunnassa joulukuussa 1998. Uusi Vakuutusvalvontavirasto aloittaa toimintansa 1.4.1999 itsenäisenä virastona sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnollisessa alaisuudessa. Ratan ja uuden Vakuutusvalvontaviraston johtokuntien kokoonpanot saatetaan 1.4.1999 läh-

tien mahdollisimman yhdenmukaisiksi, minkä tarkoituksena on lisätä valvojen välistä yhteistyötä.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa ja viranomaisyhteistyötä selvittänyt alatyöryhmä laati muistion, joka sisälsi ehdotuksen laiksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta.

Sijoitus tuotteiden markkinointiin liittyviä kysymyksiä selvittänyt alatyöryhmä esitti laatimassaan muistiossa lainsäädännön täsmentämistarpeita sekä markkinoinnin valvontayhteistyön tiivistämistä.

Pankkialan asiakasneuvontatoimisto

Kuluttajaviraston, Suomen Pankkiyhdistyksen ja Ratan yhdessä perustama Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto aloitti asiakaspalvelun 7.9.1998. Neuvontatoimistoon tuli syysjoulukuussa noin 750 yhteydenottoa. Pääosa yhteydenotoista koski antolainauksia ja vakuuksia.

Asiakaspalvelutoimiston tehtävänä on edistää pankkien ja niiden asiakkaiden välistä luottamusta sekä kehittää pankkitoiminnan käytäntöjä. Toimisto antaa neuvoja pankkitoimintaan liittyvissä kysymyksissä, esimerkiksi pankin ja asiakkaan välisten sopimusten tulkinnaan liittyvien ongelmien selvittämisessä, ja antaa menettelytapaneuvoja erimielisyyksien ratkaisemiseksi ja palautteen antamiseksi pankille.

Ratalla on oma edustuksensa toimiston johtokunnassa ja toimikunnassa.

Meritanordbanken-valvontayhteistyö

Rata ja Ruotsin Finansinspektionen sopivat syksyllä yhteiset menettelyta-

vat Meritanordbanken-konsernin valvontaa varten. Lisäksi sovittiin valvontaa koskevasta tietojenvaihdosta ja viranomaisten säännöllisistä tapaamisista.

Rata ja Finansinspektionen tekivät vuoden aikana yhdessä useita tarkastuksia Meritanordbanken-konsernissa. Lisäksi vaihdettiin säännöllisesti valvontatietoja.

Meritanordbanken-konsernin valvontavastuu on Ratalla. Nordbanken-konsernia valvoo Finansinspektionen.

Kansainvälinen yhteistyö

Aikaisempien vuosien tapaan Rata osallistui Euroopan komission pankkialan neuvoo-antavan komitean (Banking Advisory Committee) sekä arvopaperimarkkinavalvojien komitean (High Level Securities Supervisors Committee) työhön. Ratan asiantuntijat osallistuivat EU-tason lainsäädännön valmistelutyöhön EU:n neuvoston ja komission alaisissa työryhmissä.

Euroopan rahapoliittinen instituutti lopetti toimintansa samalla, kun Euroopan keskuspankki (EKP) aloitti toimintansa 1.6.1998. Rata jatkoi työskentelyään EKP:n alaisessa pankkivalvontakomiteassa (Banking Supervision Committee) ja sen alaisissa työryhmissä.

Eta-maiden pankkivalvontaviranomaisten epävirallisessa yhteistyöryhmässä Groupe de Contactissa teemoja olivat valvontaviranomaisten toimenpiteet euroon ja vuoteen 2000 varautumisessa, maasta toiseen ulottuva luottolaitosten valvonta, finanssikonglomeraattien valvonta sekä omistajia koskeva viranomaisvalvonta. Näiden lisäksi ryhmä valmisteli periaatemuistion luottolaitoksen toimintojen ulkoistami-

sesta. Groupe de Contact avustaa pankkialan neuvoo-antavaa komiteaa ja EKP:n pankkivalvontakomiteaa teke-mällä näiden toimeksiannosta selvityk-siä ja kartoituksia. Rata on ollut ryh-män jäsen vuodesta 1994 alkaen.

Yhteistyö ETA-alueen arvopaperi-markkinavalvojien yhteistyöjärjestössä FESCOssa (The Forum of European Securities Commissions) keskittyi erityi-sesti työryhmiin. Ehdotus yhteisten luot-tavuus ja sopivuus (fit & proper)-standardien laatimiseksi saatiin val-miiksi. Lisäksi hyväksyttiin kaikkien jä-senten välinen yhteistoimintasopimus. Helmikuun alussa 1999 FESCO:n alai-suuteen perustettiin eri maiden mark-kinavalvojista koostuva koordinaatio-ryhmä FESCOPEL, jonka tarkoituksena on tiivistää käytännön valvontayhteis-työtä ja tietojenvaihtoa. Yhteisten standardien luominen jäsenvaltioiden säännellyille markkinoille jatkuu edel-leen, samoin markkinaosapuolten toi-mintaa markkinoilla koskevien ns. me-nettelytapasääntöjen yhdenmukaista-minen.

Rata osallistui myös kotimaiseen EU-valmistelutyöhön EU-asioiden ko-mitean rahoituspalveluja ja pääoman-liikkeitä koskevia asioita valmistelevas-sa jaoksessa. Jaos toimi tiiviissä yhteis-työssä Brysselissä sijaitsevan Suomen EU-edustuston kanssa.

Yhteistyötä Baltian maiden viran-omaisten kanssa tiivistettiin. Yhteis-työn muotoja kehitetään edelleen.

RATAN SÄÄNTELYTOIMINTA

Ratan sääntelytoiminnan tavoitteena on edistää rahoitusmarkkinoiden va-

kautta sekä luottamusta valvottavien ja markkinoiden toimintaan. Rata pyr-kii omilla aloitteillaan ja toimenpiteil-lään edistämään markkinoiden tehok-kuutta ja toimintavarmuutta.

Sääntelytoimintaan kuuluu yhtäältä aktiivinen osallistuminen rahoitus-markkinalainsäädännön valmisteluun ja toisaalta Ratan oma norminanto.

Rahoitusmarkkinoiden valvojana Rata osallistuu asiantuntijana kansalli-sen ja EU-lainsäädännön valmisteluun. Yleisenä tavoitteena on vaikuttaa sii-hen, että sääntely keskittyisi oleellisiin asioihin ja että se olisi kustannusteho-kasta. Suomen sääntelykehikko ei myöskään saisi muodostua muita EU-maita raskaammaksi.

Ratan tavoitteena on kehittää ra-hoitusmarkkinalainsäädäntöä markki-naehtoisuuden suuntaan. Tärkeitä lähi-ajan kehittämishankkeita ovat sijoitta-jansuojan edistäminen ja sisäpiirisään-telyn täsmentäminen. Rata myös pyrkii yhteistyössä muiden viranomaisten ja valvottavien kanssa parantamaan val-vottavien julkistaman tilinpäätös- ja muun informaation laatua ja katta-vuutta niin, että markkinoilla toimivat saisivat aiempaa enemmän tietoa oleellisista asioista ymmärrettävässä muodossa.

Sisäisen valvonnan ohjeet ja määräykset

Määräykset luottolaitoksen ja sijoitus-palveluyritysten sisäisestä valvonnasta sekä ohjeet luottolaitoksen ja sijoitus-palveluyritysten sisäisen valvonnan pe-riaatteista ja sisäisestä tarkastuksesta tulivat voimaan 1.4.1998.

Menettelytapaohje

Arvopaperivälittäjiä koskeva ns. menettelytapaohje uudistettiin. Uusi ohje tuli voimaan 1.1.1999. Menettelytapaohjeeseen on otettu mukaan aiemmin ohjeistamattomia asiakokonaisuuksia, kuten esimerkiksi tunne asiakkaasi -periaate ("know your customer") ja sijoitustutkimuksia koskevat kysymykset. Ohje koskee kaikkia sijoituspalveluja.

Ohje arvopaperitoimintojen erottamisesta

Ohje arvopaperitoimintojen erottamisesta (ns. chinese walls -ohje) tuli voimaan 1.9.1998 (ks. sivu 10).

Määräys asiakasvarojen erottamisesta

Määräys asiakasvarojen erottamisesta tuli voimaan 1.10.1998. Määräys koskee asiakkaan rahavarojen ja muun omaisuuden erottamista, säilyttämistä, käsittelyä ja selvitystä, asiakkaan arvopaperien pantiksi luovuttamista sekä asiakkaan aseman turvaamista selvitystoiminnassa. Määräyksen tavoitteena on turvata asiakkaan separaatio-oikeus kaikissa tilanteissa. Määräys koskee kaikkia arvopaperivälittäjiä, myös luottolaitoksia.

Tilinpäätöstä, vakavaraisuutta ja asiakasriskejä koskevat ohjeet ja määräykset

Päivitetyt määräykset luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöksestä, vakavaraisuudesta ja asiakasriskejä astuivat voimaan kesällä 1998. Myös konsolidoitua valvontaa koskevaa yleisohjetta muutettiin. Uutena säännöksenä annettiin määräys talletuspankkien osavuosikatsauksesta, joka

parantaa tallettajan tiedonsaantimahdollisuuksia pankkien taloudellisesta tilasta.

Määräyksiin tehtiin markkinaehtoisuutta edistäviä muutoksia. Niihin lisättiin mm. vaatimus siitä, että luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tulee tehdä selkoa toiminnan riskeistä sekä niistä periaatteista ja menetelmistä, joita käytetään luotto- ja markkina-riskien hallintaan. Muita keskeisiä muutoksia olivat kaupankäyntisalkkuun kuuluvien arvopapereiden markkina-arvostuksen salliminen sekä tilinpäätöksen liitetieto-osan muokkaaminen vastaamaan aiempaa paremmin kansainvälisiä suuntalinjoja. Uudistettu tilinpäätösmääräys edellyttää, että pankit antavat liitetiedoissa tietoja kiinteistöomistuksistaan paitsi kiinteistölajeittain myös tuottoprosenteittain.

Euron edellyttämät korjaukset määräyksiin ja ohjeisiin

Vuoden aikana valmisteltiin euron käyttöönoton kannalta tarpeelliset muutokset Ratan määräyksiin ja ohjeisiin. Muutokset tulivat voimaan vuoden 1999 alussa.

RATAN OMAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Sisäiselle valvonnalle periaatteet

Ratan johtokunta hyväksyi syksyllä ne periaatteet, joiden mukaan sisäinen valvonta tulee Ratassa järjestää. Sisäisen valvonnan keskeisiksi osa-alueiksi määriteltiin sisäinen vastuurakenne, toiminnan suunnittelu- ja ohjausprosessi, toimintariskien hallinta, informaatiojärjestelmät (valvonta- ja talous-

hallinto) sekä valvontakulttuuri (Ratan arvot ja eettiset periaatteet). Ratan toimintariskit ovat tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa epäsuotuisasti Ratan tavoitteiden, vakauden ja luottamuksen, toteutumiseen.

Sisäinen valvonta on osa johtamisjärjestelmää, jonka avulla Ratan johto ohjaa organisaation toimintaa ja joka tuottaa johdolle riittävän tiedon päätöksenteon ja toiminnan arvioinnin pohjaksi. Osana sisäisen valvonnan kehittämistä arvioitiin myös toimintariskien hallintavälineet, niiden käyttökelpoisuus ja kehittämistarpeet.

Valvonnan minimi- ja normaalitaso määriteltiin

Tarkastustyön tehostamiseksi määriteltiin Ratan sisäiseen käyttöön valvonnan minimi- ja normaalitasot.

Määrittelytyön tuloksena syntyi luokittelukehikko, jonka avulla määritellään valvontatoimenpiteet sen mukaan, millainen riski valvottavaan ja sen toimintaan liittyy. Valvontatoimien sisällön määrittelyssä otetaan huomioon, kuinka usein ja millaisia tarkastuksia valvottavaan on tarpeen tehdä. Rata voi jättää valvonnan sille toimitettavan säännöllisen raportoinnin varaan silloin, jos valvottavan toimintaan ei liity markkinoiden vakauden kannalta mainittavaa riskiä.

Uutta mallia päästäneen hyödyntämään vuoden 2000 alusta. Tarkoitukseksi on tarkentaa valvottavien luokitusta säännöllisin väliajoin. Minimijä normaalitason mukainen valvonta vaikuttaa Ratan voimavarojen kohdentamiseen, koska valvonnan sisältö määräytyy jatkossa luokittelun pohjalta.

Tietojärjestelmien kehittäminen

Valvottavien taloudellisen tilan ja riskien seuranta perustuu Ratassa Riski-tietojärjestelmään, jossa on toiminnot valvottavien toimittaman raportoinnin tarkistamiseksi, tallentamiseksi tietokantaan, seuraamiseksi ja analysoimiseksi. Riski-järjestelmään tehtiin toimintavuoden aikana muutokset, jotka mahdollistivat siirtymisen vakavaraisuustietojen konekieliseen raportointiin (ns. vaka-tiedonkeruu) 31.12.1998 alkaen.

Raportoinnin keruuseen, tallennukseen ja seurantaan tarkoitettuihin tietojärjestelmiin tehtiin euron käyttönoton aiheuttamat muutokset. Valvottavat voivat raportoida rahamääräiset tiedot siirtymäaikana joko euroina tai markkoina.

Valmiiksi saatiin myös paikallispankkien valvontaa varten rakennetun Early Warning -järjestelmän ensimmäinen vaihe. Järjestelmän avulla pyritään seulomaan ne pankit, joihin kohdistetaan minimi- ja normaalitason mukaiset tarkastukset.

Rahastosäästämisen yleistymisen, sijoitusrahastojen määrän lisäys ja pääomien voimakas kasvu edellyttävät sijoitusrahastolain mukaisten sijoitusrahastojen valvonnan pysymistä ajan tasalla. Vuoden aikana toteutettiin järjestelmä sijoitusrahastojen kuukausiraportoinnin keräämiseksi, tallentamiseksi ja seuraamiseksi. Tallennus ja seuranta

yhdistettiin olemassa oleviin Riski-talennus- ja Riski-seurantaohjelmiin. Ensimmäinen tiedonkeruu tapahtuu tilanteesta 31.1.1999.

Valvottavien strategisten EMU-valmiuksien arviointiin välineitä

Ratan asiantuntijoille järjestettiin sisäinen seminaari, jossa käsiteltiin EMUn tuomia muutosvoimia ja niiden vaikutuksia valvottavien toimintaan.

Seminaarin osana rakennettiin kehikko, jonka avulla voidaan arvioida valvottavien strategisia valmiuksia kohdata EMU ja muita toimintakentän muutosvoimia. Keskeisimpiä muutosvoimia ovat rahoitusmarkkinoiden kansainvälistyminen, kilpailun koveneminen, tekninen kehitys ja niiden myötä riskien kasvaminen. Analyysikehikko viimeistellään vuoden 1999 aikana tarkastuksiin soveltuvaksi.

Ratalaisten osaamista kehitettiin

Ratalaisten ammattitaitoa pidettiin yllä ja osaamista kehitettiin vuoden aikana monin tavoin. Toiminnan painoalueiden mukaisesti koulutusalueita olivat mm. sisäiset valvontajärjestelmät, tieto- ja maksujärjestelmät sekä keskeiset lainsäädäntömuutokset. Kolme asiantuntijaa oli yhteensä viiden kuukauden ajan ulkomaisten valvontaviranomaisten (Ruotsi, Saksa) luona tutustumassa näiden valvontakäytäntöihin ja työskentelytapoihin.

Ratalaisia kannustettiin myös tutkintoon tähtäävään itseopiskeluun (CIA, CISA)⁶. Svenska Handelshögskolanin kanssa järjestettiin Ratan asiantuntijoiden tarpeisiin räätälöity koulutusohjelma rahoitusinstrumenteista.

Yhtenäinen tarkastusavustajakoulutus ja sihteerikoulutus käynnistettiin keväällä. Kielikoulutuksella pyrittiin vastaamaan kansainvälistyvän valvonnan asettamiin haasteisiin. Myös ratalaisten viestintävalmiuksia kehitettiin.

⁶ CIA = Certified Internal Auditor, CISA = Certified Information Systems Auditor

Viestinnän avoimuutta lisättiin

Markkinoiden tiedonsaannin parantamiseksi Rata julkisti omilla kotisivuillaan Internetissä kaikki julkaisusarjassa valvottaville lähetetyt tiedotteet, lausuntopyynnöt, keskustelupaperit ja kannanotot. Myös kansainvälistä tiedonsaantia parannettiin julkaisemalla olennaiset ohjeet ja määräykset Internetissä myös englanniksi.

Rata alkoi julkaista neljä kertaa vuodessa ilmestyvää tiedotusvälineille suunnattua Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedotetta. Tiedote antaa ajankoh- taista taustatietoa Ratan toiminnasta, kannanotoista ja muista rahoitusmarkkinoista koskevista asioista.

Lainsäädäntö

EU:N RAHOITUSMARKKINA-LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS

Asetus euron käyttöön otosta tuli voimaan vuoden 1999 alussa. Asetus sisältää mm. siirtymäkauden aikana sovellettavat siirtymäsäännökset. Asetus on jäsenvaltioita suoraan velvoittava eikä edellytä erillistä kansallista voimaan saattamista.

Direktiivi selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä (98/26/EY) hyväksyttiin toukokuussa 1998. Direktiivin tavoitteena on vähentää maksujen ja arvopaperien selvitysjärjestelmien järjestelmäriskiä. Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan 11.12.1999 mennessä.

Kesäkuussa 1998 hyväksyttiin kolme Euroopan unionin neuvoston ja parlamentin direktiiviä (98/31/EY, 98/32/EY ja 98/33/EY), joilla muutettiin muun muassa omien varojen riittävydestä ja vakavaraisuussuhteesta annettuja direktiivejä. Direktiiveissä säädetään liikekiinteistövakuudellisten saamisen ja osake- ja hyödykejohdannaisien vakavaraisuuskäsittelystä sekä omien mallien käytöstä markkinariskien laskennassa. Liikekiinteistövakuudellisissa saamisissa muutos tarkoittaa, että jäsenvaltiot voivat sallia, että tällaiset luotot tietyillä ehdoilla luetaan samaan riskiryhmään kuin asuntovakuudelliset luotot. Direktiivien johdosta tehtävät kansalliset lainsäädäntömuutokset on saatettava voimaan viimeistään 21.7.2000.

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 1998 kaksi direktiiviehdotusta, joiden tarkoituksena on saattaa nykyinen sijoitusrahastodirektiivi

(85/611/ETY) markkinakehitystä vastaavalle tasolle ja poistaa merkittävät tulkinnalliset epävarmuudet, jotka estävät direktiivin yhtenäisen soveltamisen. Toisen ehdotuksen ensisijainen tarkoitus on laajentaa sijoitusrahastojen sijoitusmahdollisuuksia, kun taas toinen ehdotus saattaisi rahastoyhtiöiden sääntelyn ajan tasalle ja samaan linjaan muihin, kilpailevien rahoituspalvelujen välittäjiin kohdistuvan sääntelyn kanssa.

Komissio antoi syyskuussa 1998 ehdotuksensa direktiiviksi elektronisen rahan liikkeeseen laskijoiden liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta ja siihen liittyvän ehdotuksensa ns. ensimmäisen pankkidirektiivin (77/780/ETY) muuttamisesta.

Komissio antoi marraskuussa 1998 direktiiviehdotuksensa rahoituspalvelujen etämyynnistä. Ehdotus koskee rahoituspalveluiden tarjontaa ja myyntiä kuluttajille jonkin etäviestimen avulla.

LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET

Uusi talletussuojajärjestelmä

Talletussuojajärjestelmä ja sen kattavuus uudistuivat vuoden 1998 alussa. Uusi talletussuojajärjestelmä turvaa asiakkaan samassa pankissa olevat pankkitalletukset korkeintaan 150 000 markkaan saakka. Aikaisemmin talletussuoja kattoi talletukset täysimääräisesti.

Uutta talletussuojajärjestelmää sovelletaan sellaisille tileille talletettuihin varoihin, jotka täyttävät Rahoitustarkastuksen (Rata) hyväksymät yleiset talletustilien ehdot. Lisäksi suojan pii-

rissä ovat näille tileille vielä kirjautumattomat maksujenvälityksessä olevat saamiset. Suoja koskee myös valuuttamääräisiä talletuksia.

Tallettajien saamiset turvaa kaikille talletuspankeille yhteinen talletussuojarahasto, jonka jäsenyys on pankeille pakollinen. Talletussuojarahasto on Ratan valvottava.

Talletussuojarahasto keräsi kesäkuun lopussa jäsenpankeiltaan vuoden 1998 kannatusmaksuina 291,7 miljoonaa markkaa. Vuoden 1998 lopussa rahaston varat olivat sijoitettuina valtion lyhytaikaisiin velkasitoumuksiin, joiden vuosituotto vaihtelee 3,4–3,7 prosenttiin. Ensimmäisen kannatusmaksuerän laskennassa todettiin, että suojattavien talletusten määrä oli hieman yli 210 miljardia markkaa, joka on noin kaksi kolmasosaa talletuskannan kokonaismäärästä.

Kilpailunrajoituslain muuttaminen

Laki kilpailunrajoituslain muuttamisesta tuli voimaan lokakuussa 1998. Lakiin lisättiin yrityskauppavalvontaa koskevat säännökset. Poistamalla Ratan toissijainen esityksenteko-oikeus ja kumoamalla luottolaitoslaisissa olevat kilpailunvalvontasäännökset luottolaitosten kilpailunvalvonta on saatettu kokonaan yleisten kilpailuvalvontasäännösten piiriin. Ratan erityisasiantuntemusta hyödynnetään jatkossa viranomaisyhteistyön kautta.

Vakuutusvalvontavirastoa koskeva laki

Laki Vakuutusvalvontavirastosta hyväksyttiin joulukuussa, ja se tulee voimaan 1.4.1999 (ks. sivu 21).

Taulukko 5. Keskeisimmät lait, joiden noudattamista Rata valvoo

Laki luottolaitostoiminnasta (30.12.1993/1607, Ra 107)
Liikepankkilaki (28.12.1990/1269, Ra 108)
Säästöpankkilaki (28.12.1990/1270, Ra 109)
Osuuspankkilaki (28.12.1990/1270, Ra 110)
Laki Postipankki Oy:stä (11.12.1987/972, Ra 111)
Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa (30.12.1993/1608, Ra 112)
Laki hypoteekkiyhdistyksistä (8.12.1978/936, Ra 113)
Laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi (6.11.1992/972)
Laki valtion vakuusrahastosta (30.4.1992/379, Ra 115)
Arvopaperimarkkinalaki (26.5.1989/495, Ra 116)
Laki kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä (26.8.1998/772, Ra 117)
Sijoitusrahastolaki (29.1.1999/48)
Laki arvo-osuusjärjestelmästä (17.5.1991/826, Ra 120)
Laki arvo-osuustileistä (17.5.1991/827, Ra 122)
Laki sijoituspalveluyrityksistä (26.7.1996/579, Ra 119)
Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa (26.7.1996/580, Ra 119 a)

Kiinteistörahastolaki

Kiinteistörahastolaki tuli voimaan 1.3.1998. Lakia sovelletaan toimintaan, jossa yleisö osallistuu yhteisiin kiinteistösjoihtuksiin merkitsemällä, ostamalla tai muutoin hankkimalla julkisen osakeyhtiön osakkeita. Kiinteistörahastoja ei ole toistaiseksi perustettu.

Varainsiirtoverolain muutos

Varainsiirtoverolakia muutettiin 1.6.1998 lukien siten, ettei varainsiirtoveroa tarvitse suorittaa sellaisen arvopaperin luovutuksesta, jolla täytetään Suomen Arvopaperikeskus Oy:ssä selvitetävän arvopaperin lainaussopimus, jos arvopaperit palautetaan alkuperäiselle omistajalle 10 sellaisen päivän kuluessa, joina arvopaperikeskuksessa järjestetään selvitystoimintaa. Markkinaosapuolet ovat esittäneet valtiovarainministeriölle lainausajan pidentämistä yhteen vuoteen, mikä markkinaosapuolten mukaan on toimivien arvopaperimarkkinoiden syntyminen edellytys.

Sijoittajien korvausrahasto

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin edellyttämä sijoittajien korvausrahasto perustettiin syksyllä 1998. Korvausrahaston tehtävänä on suojata ei-ammattimaisia sijoittajia sijoituspalveluyrityksen tai luottolaitoksen maksukyvyttömyystilanteessa. Mikäli yritys ei pysty suoriutumaan velvoitteistaan, esimerkiksi suorittamaan välitystoimintaan liittyviä sijoittajalle kuuluvia rahavaroja tai arvopapereita, sijoittajalle voidaan maksaa enintään 20 000 euron suuruinen korvaus. Rahastosta ei korvata sijoittajalle sijoitustoiminnan tappioita.

Korvausrahaston jäsenyys on pakollinen kaikille sijoituspalveluyrityksille ja sijoituspalveluja tarjoaville luottolaitoksille. Rahaston varat kerätään sen jäseniltä kannatusmaksuin. Vähimmäispääoma on vähintään 50 miljoonaa markkaa.

Rata valvoo sijoittajien korvausrahastoa.

Uusi sijoitusrahastolaki

Uusi sijoitusrahastolaki tuli voimaan 1.2.1999. Lailla selkeytetään sijoitusrahastolain soveltamisalaa, lain raken-
netta ja viranomaisten välistä toimival-
lan jakoa. Rahastoyhtiön toimiluvan
myöntämisen perusteita tarkennetaan
yhtiön luotettavan hallinnon osalta.
Rahastoyhtiön ääni- ja vaikutusvallan
määrätyksen suuruudesta muutoksesta on
ilmoitettava Ratalle. Rahastoyhtiön va-
kavaraisuussääntelyä yhdenmukaiste-
taan kansainvälisen käytännön kanssa.

Laissa määritellään aiempaa tar-
kemmin sijoitusrahaston säilytysyhtei-
sön tehtävät, erityisesti se, millaisin toi-
menpitein säilytysyhteisön katsotaan
täyttäneen valvontavelvollisuutensa.
Erikoissijoitusrahaston sijoituspolitiikka
voi olla vapaampi kuin aiemmin, mikä
mahdollistaa sijoitusrahastotoiminnan
tuotekehityksen. Uutena rahastotyyppi-
pinä voidaan perustaa esimerkiksi ra-
hasto-osuusrahastoja. Erikoissijoitus-
rahastoille asetetaan vastaavasti ny-
kyistä laajempi tiedonantovelvollisuus,
joka toteutuu yksinkertaistetun rahas-
toesitteen ja neljännesvuosikatsauksen
kautta. Asiakkaan tunnistamisvelvolli-
suus ulotetaan myös rahastoyhtiöihin
ja säilytysyhteisöihin.

Muita lakimuutoksia

Vuoden 1999 alussa tuli voimaan eräistä
arvopaperi- ja valuuttakaupan ehdoista
annetun lain muuttamista koskenut
laki. Muutoksella lain soveltamisala laa-
jennettiin koskemaan myös keskuspan-
kin tai muun selvitysyhteisön maksujär-
jestelmässä tehtäviä suorituksia.

Laki arvo-osuusjärjestelmästä an-
netun lain muuttamisesta vahvistettiin
18.12.1998, ja se tuli voimaan vuoden

1999 alussa. Laki ottaa huomioon arvopaperikeskusten välisten kansainvälisten yhteyksien perustamisen ja näiden yhteyksien kautta arvo-osuusjärjestelmään liitettävien arvopaperien käsittelyn Suomessa. Samalla se tarkentaa sääntelyä ulkomaisten arvopaperien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään.

TULEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Huhtikuun alussa 1999 tulee voimaan arvopaperimarkkinalain muutos, jolla kiristetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllistä tiedonantovelvollisuutta ja osakkeenomistajan ns. liputusvelvollisuutta koskevia säännöksiä. Osakkeen tai siihen oikeuttavan arvopaperin liikkeeseenlaskija on jatkossa velvollinen julkistamaan kolme osavuositilintä tilikautensa aikana. Tätä vaatimusta voidaan kuitenkin lieventää muiden kuin pörssilistalla olevien yhtiöiden osalta. Lievennys on mahdollista, jos muun julkisen kaupankäynnin järjestäjä säännöissään niin määrää. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskija on velvollinen julkistamaan yhden osavuositilintä tilikautensa aikana.

Osakkeenomistajan liputusvelvollisuutta kiristetään lisäämällä liputusrajoja ja madaltamalla liputusvelvollisuuden alaraja aikaisemmasta 10 prosentista 5 prosenttiin. Liputusrajat ovat huhtikuun 1999 alusta lähtien 5, 10, 15, 20, 25, 33^{1/4}, 50 ja 66^{2/3} %, joista uusia rajoja ovat 5, 15 ja 25 %. Rata voi myöntää ammattimaiselle sijoitta-

jalle poikkeuksen liputusvelvollisuudesta edellyttäen, että tämän tarkoituksena ei ole vaikuttaa kohdeyhtiön johtamiseen.

Arvopaperimarkkinarikoiksi koskevia rangaistussäännöksiä uudistetaan. Moitittavimpia tekoja koskevat säännökset siirretään arvopaperimarkkinalaista ja kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annettusta laista rikoslakiin. Samalla vakavampien väärinkäytösten rangaistusseuraukset tulevat ankarimmiksi. Esimerkiksi törkeän sisäpiiritiedon väärinkäytön ja törkeän kurssin vääristämisen enimmäisrangaistus on neljä vuotta vankeutta. Lain muutokset tulevat voimaan kesällä 1999.

LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEITA

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa ja viranomaisyhteistyötä selvittänyt alatyöryhmä luovuttaa vakuutus- ja rahoitusvalvonnan kehittämistyöryhmälle tammikuussa 1999 muistion, joka sisältää hallituksen esityksen muodossa ehdotuksen laiksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta.

Sijoitustuotteiden markkinointiin liittyviä kysymyksiä selvittänyt alatyöryhmä esitti muistiossaan joitakin lainsäädännön täsmentämistarpeita sekä markkinoinnin valvontayhteistyön tiivistämistä. Alatyöryhmä luovutti muistionsa vakuutus- ja rahoitusvalvonnan kehittämistyöryhmälle lokakuussa 1998.

Molemmat työryhmämuistiot ovat lausuntokierroksella.

Luottolaitosten toiminnan uudelleenjärjestely ja toiminnan lopettaminen

Valtiovarainministeriön 30.9.1997 asettama luottolaitoslainsäädännön kehittämistyöryhmä luovuttaa maaliskuussa 1999 muistion, joka sisältää hallituksen esityksen muodossa olevan ehdotuksen luottolaitoksen toiminnan uudelleenjärjestämistä ja lopettamista koskeviksi säännöksiksi.

Työryhmä ehdottaa, että luottolaitoslainsäädäntöä täydennetään ja selvennetään siten, että siinä säädetään kaikkien luottolaitosmuotojen osalta mahdollisimman yhdenmukaisin perustein luottolaitoksen sulautumisesta, jakautumisesta, liiketoiminnan luovutuksesta, vapaaehtoisesta toimiluvasta luopumisesta, sidotun oman pääoman alentamisesta, toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä, selvitystilasta ja konkurssista.

Työryhmän ehdotuksilla pyritään edistämään luottolaitosten vapaaehtoisia rakennejärjestelyjä tilanteissa, joissa se on tarpeen yksittäisen luottolaitoksen liiketoiminnan jatkumisen, markkinoiden tehokkaan toiminnan tai rahoitusjärjestelmän vakauden turvaamiseksi. Pyrkimyksenä on myös selkeyttää ja täydentää säännöksiä, jotka koskevat luottolaitoksen toiminnan lopettamista tilanteissa, joissa liiketoiminnan uudelleenjärjestäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

Esitys tilisiirtoja koskevaksi laiksi

Oikeusministeriön asettaman tilisiirto-työryhmän mietintö valmistui 22.4.1998. Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä valmisti ehdotuksensa hallituksen esitykseksi, jolla tilisiirtodirek-

tiivi (97/5/ETY) pantaisiin täytäntöön Suomessa. Laki koskisi myös kotimaan tilisiirtoja.

Työryhmä ehdottaa, että tilisiirto-laissa säädettäisiin lisäksi myös eräistä tilisiirtomaksun oikeudellisista vaikutuksista. Työryhmä on katsonut, että tilisiirtoja toteuttavien pankkien ja mui-

den vastaavien laitosten valvonta on jo nykyisin riittävästi säännelty eikä ehdotukseen tämän vuoksi sisälly valvontaan liittyviä säännösehdotuksia. Lain soveltamisalaan kuuluisivat kaikki Suomessa toteutettavat tilisiirrot sekä sellaiset Suomen ja ETA-valtion väliset tilisiirrot, jotka ovat enintään 50 000

euron tai sitä vastaavan määrän suuruisia ja jotka suoritetaan talousalueeseen kuuluvan valtion valuuttana tai euroina. Pääosa ehdotetun lain säännöksistä koskisi maksumääräyksen antajan ja hänen laitoksensa välistä oikeussuhdetta.

Rahoitustarkastus lyhyesti

Ratan toiminnan tavoitteena on edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta sekä luottamusta valvottavien ja markkinoiden toimintaan. Rata pitää tärkeänä, että valvottavat kehittävät omia riskienhallintajärjestelmiään ja että markkinaosapuolet kehittävät itesääntelyään. Rata on osa EU:n yhteismarkkinoiden valvontaverkostoa.

Rahoitustarkastus (Rata) perustettiin lokakuussa 1993, kun entinen pankkitarkastusvirasto lakkautettiin, ja viraston toiminnot liitettiin Suomen Pankin yhteyteen. Rata toimii hallinnollisesti keskuspankin yhteydessä.

Päätöksenteko Ratassa

Rata on itsenäinen päätöksenteossaan. Toimintaa johtaa ja päätökset tekee johtaja. Hänen apunaan toimii neuvoantava johtoryhmä, johon kuuluvat apulaisjohtajat, apulaisosastopäällikkö ja päälakimies.

Ratan johtokuntaan kuuluvat Ratan johtajan lisäksi Suomen Pankin, valtiovarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön edustajat. Huhtikuussa 1999 johtokunnan jäseneksi tulee vasta perustetun Vakuutusvalvontaviraston ylijohtaja (ks. sivu 21). Johtokunnan tehtävänä on mm. vahvistaa valvonnan kannalta merkittävät, periaatteelliset ja laajankantoiset määräykset, päättää valvontamaksuista sekä ratkaista ne laajakantoiset peri-

aatteellisesti tärkeät asiat, jotka johtaja tuo sen käsiteltäväksi. Johtokunta käsittelee myös Ratan vuotuisen talousarvion, jonka hyväksyy Suomen Pankin johtokunta.

Henkilöstö

Ratan palveluksessa oli vuoden 1998 lopussa 123 henkilöä (edellisenä vuonna 122). Luottolaitososastolla työskenteli 65 henkeä (68), pääomamarkkinaosastolla 30 (27), tukitoimintojen osastolla 24 (23) ja esikunnassa 4 (4). Henkilökunnasta oli vakinaisia 105 ja määräaikaisia 18.

Toiminnan kulut

Ratan toiminnan kulut katetaan valvonnassa olevien maksamilla valvontaja toimenpidemaksuilla. Kulut olivat vuonna 1998 noin 59,5 miljoonaa markkaa. Toimenpidemaksuina perittiin 4,5 % kuluista eli 3,2 miljoonaa markkaa.

Valvottavat

Valvottavia oli vuoden lopussa 496.

Ydintoiminnot

Ratan ydintoimintoja ovat valvonta ja sääntely. Keskeisiä valvontakohteita ovat erityisesti valvottavien riskienhallinta ja sisäiset valvontajärjestelmät. Valvontatyössä korostetaan valvottavien johdon vastuuta sekä sisäisten valvonta- ja riskienhallintajärjestelmien

toimivuutta. Olennainen osa valvontatyötä ovat valvottaviin tehtävät tarkastukset. Lisäksi Rata seuraa valvottavien taloudellista asemaa ja riskinottoa niiden raporttien pohjalta, joita valvottavat Ratalle toimittavat.

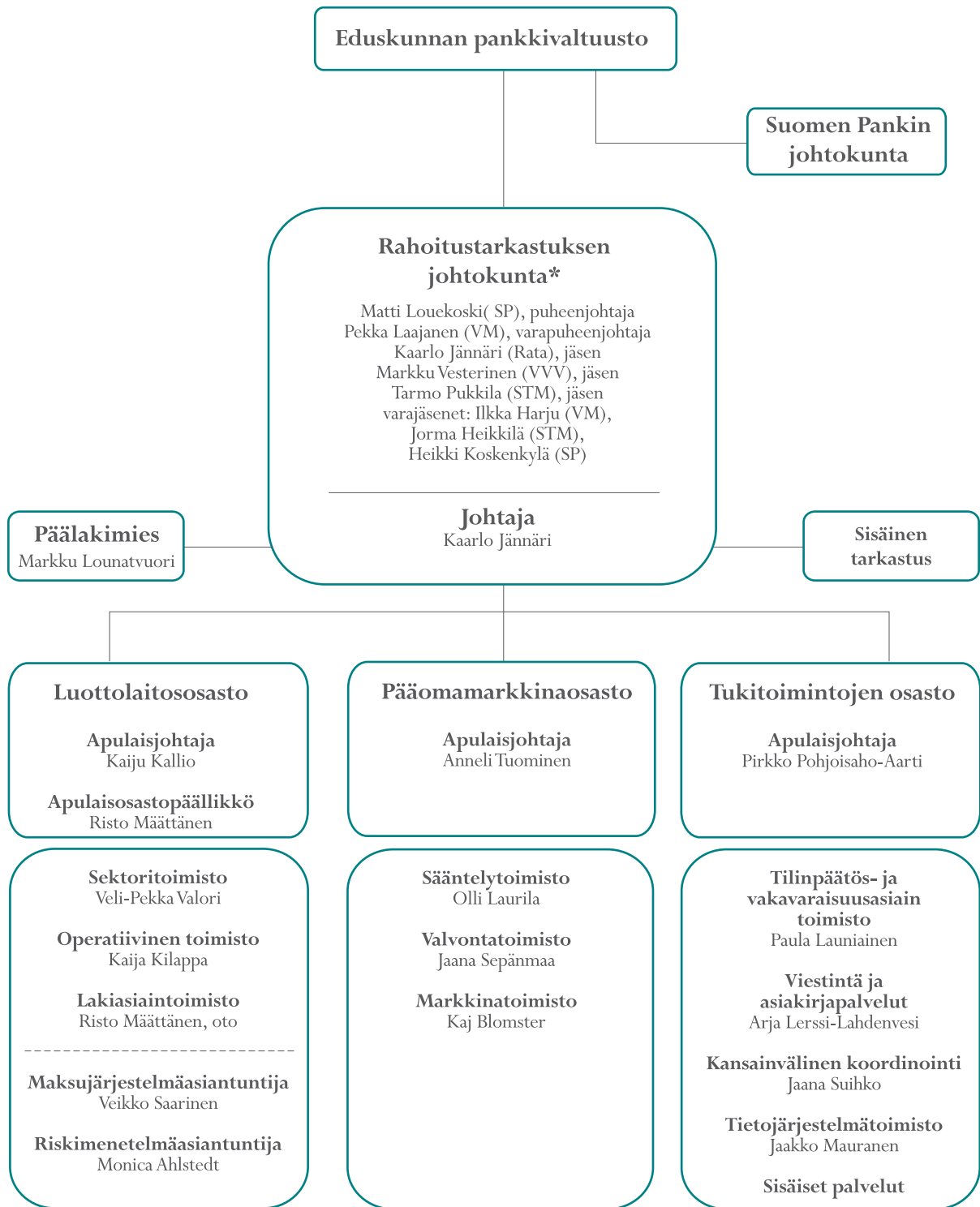
Pääomamarkkinoiden valvonnassa korostuu lisäksi markkinoiden luotettavuuden ylläpitäminen. Tätä toteutetaan mm. valvomalla arvopaperimarkkinoiden menettelytapoja, liikkeeseenlaskijoiden tiedonantovelvollisuuden noudattamista ja tutkimalla epäiltyjä sisäpiiritiedon väärinkäytön tapauksia ja muita arvopaperimarkkinarikoksia. Arvopaperimarkkinoilla Rata pyrkii vaikuttamaan kaupankäynnin ja selvitystoiminnan sujuvuuteen ja toimintavarmuuteen sekä kasvavien varainhoitopalvelujen luotettavuuteen.

Rata seuraa markkinoiden olosuhteita ja tekee tarpeen mukaan lainsäädäntö- ja toimenpide-esityksiä muille viranomaisille. Se on myös osallisena useissa toimialaansa kuuluvissa lainsäädäntöhankkeissa.

Valvontayhteistyö muiden viranomaisten kanssa

Valvontayhteistyötä tehdään muiden viranomaisten, erityisesti keskuspankin, valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, perustettavan vakuutusvalvontaviraston ja ulkomaisten valvontaviranomaisten kanssa.

Rahoitustarkastuksen organisaatio 1.4.1999

* SP = Suomen Pankki, VM = valtiovarainministeriö, STM = sosiaali- ja terveysministeriö, Rata = Rahoitustarkastus, VVV = Vakuutusvalvontavirasto

Rahoitustarkastuksen kulut ja tuotot 1998

	Toteutunut 1997	Toteutunut 1998	Budjetti 1999	Budjetti 1999
	FIM 1000	FIM 1000	FIM 1000	EUR 1000
KULUT				
HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat	29 372	31 546	31 981	5 379
Muut henkilöstökulut	9 433	9 935	10 243	1 723
Yhteensä	38 805	41 481	42 224	7 102
MUUT KULUT				
Koulutus	1 361	1 520	2 174	366
Virkamatkat	1 382	1 345	2 080	350
Atk-kulut	4 075	3 866	5 265	886
Toimistopalvelut	3 738	3 914	4 411	742
Kiinteistön vuokrat ja hoitokulut	4 107	4 195	4 531	762
Muut kulut	2 139	3 139	4 293	722
Yhteensä	16 802	17 979	22 754	3 827
INVESTOINNIT				
Kalusto- ja laitehankinnat	379	68	222	37
Yhteensä	379	68	222	37
KULUT YHTEENSÄ	55 987	59 528	65 200	10 966
TUOTOT				
Valvontamaksut	54 116	56 063	61 905	10 412
Toimenpidemaksut	1 585	3 187	3 035	510
Muut tuotot	294	276	260	44
TUOTOT YHTEENSÄ	55 995	59 526	65 200	10 966

Valvonta ja toimenpidemaksut 1998

	1997	1998
	FIM 1000	FIM 1000
VALVONTAMAKSUT		
Liikepankit	24 158	25 932
Osuuspankkiryhmän jäsenpankit ja niiden keskusyhteisö	7 301	7 288
Paikallisosuuspankit	837	841
Säästöpankit	973	1 065
Säästöpankkiosakeyhtiöt	573	624
Säästöpankkisäätiöt	84	
Muut luottolaitokset	6 065	6 135
Vakuusrahastot	290	301
Ulk. luottol. edust. ja sivuk.	177	215
Luottol. omistusyhteisöt		80
Panttilainauslaitokset	49	51
Markkinapaikat	2 275	1 330
Sijoituspalveluiden tarjonta	3 948	5 598
Rahastoyhtiöt	1 636	2 370
Arvo-osuusjärjestelmä	1 365	1 866
Liikkeeseenlaskijat	4 363	2 170
Sisäpiirirekisterin pitäjät		190
Rahavaihtopisteet	21	7
Yhteensä	54 116	56 063
TOIMENPIDEMAKSUT		
Rahastoyhtiöt	791	974
Liikkeeseenlaskijat	794	1 710
Muut	0	503
Yhteensä	1 585	3 187

Eettiset periaatteet

Finansinspektionens etiska principer

Rahoitustarkastuksella (Rata) on kaksi eettistä pääperiaatetta: lojaalius ja riippumattomuus. Niiden tehtävänä on ohjata toimintaa sellaisissa tilanteissa, joissa yksityiskohtaisempaa eettistä periaatetta ei ole. • Finansinspektionen har två etiska huvudprinciper: lojalitet och oberoende. De skall styra verksamheten i situationer för vilka mer detaljerade etiska principer saknas.

Lojaalius

Ratalainen ottaa toiminnassaan huomioon Ratan tavoitteet ja toimii niiden saavuttamisen puolesta.

Riippumattomuus

Ratalainen toimii siten, etteivät hänen suhteensa tai taloudelliset yhteytensä valvottavaan muodostu liian tiiviiksi tai muuten sellaisiksi, että hänen riippumattomuutensa voitaisiin kyseenalaistaa. Tärkeää on myös huolehtia siitä, etteivät suhteet tai taloudelliset yhteydet valvottavaan muulla tavoin vahingoita luottamusta Rataan.

Lojaaliuteen ja riippumattomuuteen pohjautuvat eettiset periaatteet

1. Sitoutuminen Ratan tavoitteisiin ja päätöksiin
Ratalainen toimii sisäisesti kriittisesti, mutta on Rataa kohtaan ulkoisesti lojaali. Hänellä on asian valmisteluvaiheessa oikeus ilmaista mielipiteensä ja velvollisuus antaa asiasta valmistelun kannalta tarpeelliset tiedot.

2. Sisäinen tietojen käsittely ja salassapito-velvollisuus
Ratalainen käsittelee luottamuksellisia ja arkaluontoisia tietoja niin, etteivät ne leviä

Lojalitet

Finansinspektionens tjänstemän beaktar i sitt arbete Finansinspektionens mål och verkar för att de skall nås.

Oberoende

Finansinspektionens tjänstemän agerar så att deras förhållande eller ekonomiska bindning till ett tillsynsobjekt inte blir alltför intimt eller annars sådant att deras oberoende kan ifrågasättas. Viktigt är också att se till att förhållandet eller den ekonomiska bindningen till tillsynsobjektet inte på något annat sätt skadar förtroendet för Finansinspektionen.

Etiska principer baserade på lojalitet och oberoende

1. Åtagande att iaktta Finansinspektionens mål och beslut
Finansinspektionens tjänstemän ger kritik internt men är utåt lojala mot Finansinspektionen. De har under beredningen av ett ärende rätt att säga sin åsikt och skyldighet att lämna de uppgifter som behövs för beredningen.

2. Hantering av information internt och tystnadsplikt
Finansinspektionens tjänstemän behandlar konfidentiell och känslig information så att den inte

läajemmalle kuin työn hoidon kannalta on perusteltua.

3. Luotot, takaukset, muut vastuusitoumukset
Ratalaisen valvottavalta saaman luoton ehdot, kuten korko ja maksuaika, noudattavat valvottavan yleisesti käyttämiä ehtoja. Myöskään valvottavan ratalaisen puolesta myöntämän takauksen tai muun vastuusitoumuksen ehdot eivät poikkea valvottavan yleisesti käyttämistä ehdoista.

Tärkeää on huolehtia myös siitä, ettei valvottavilta ja muilta tahoilta saatujen luottojen ja ratalaisten puolesta myönnettyjen vastuusitoumusten kokonaismäärä ylitä sellaista rajaa, että ratalaisten riippumattomuus voisi vaarantua.

4. Arvopaperikaupat

Ratalainen pidättäytyy hankkimasta valvottavan liikkeeseen laskemia osakkeita. Hän pidättäytyy myös käymästä aktiivista kauppaa Suomessa julkisen kaupankäynnin kohteena olevilla osakkeilla.

5. Lahjat, edustus yms.

Ratalainen pidättäytyy vastaanottamasta sellaista lahjaa tai tarjoulua, jonka arvo ylittää kohtuullisuuden rajat ja jonka vastaanottamisen voidaan epäillä muulla tavoin vaarantavan riippumattomuutta.

sprids längre än vad som är nödvändigt för att arbetet skall kunna skötas.

3. Lån, garantier, övriga ansvarsförbindelser
Villkoren för lån, t.ex. ränta och betalningstid som ett tillsynsobjekt beviljat en tjänsteman vid Finansinspektionen, överensstämmer med tillsynsobjektets allmänna lånevillkor. Villkoren för garantier eller andra ansvarsförbindelser som ett tillsynsobjekt beviljat till förmån för en tjänsteman vid Finansinspektionen avviker inte heller från tillsynsobjektets allmänna villkor.

Viktigt är också att se till att det totala beloppet av lån och ansvarsförbindelser som beviljats en tjänsteman av tillsynsobjekt och andra inte kan tänkas äventyra tjänstemannens oberoende.

4. Värdepappershandel

Finansinspektionens tjänstemän avhåller sig från att förvärva aktier emitterade av tillsynsobjekt. De avhåller sig också från att aktivt handla i aktier som är föremål för offentlig handel i Finland.

5. Gåvor, representation o.d.

Finansinspektionens tjänstemän avhåller sig från att ta emot sådana gåvor eller låta sig bjudas på något vars värde överstiger gränsen för vad som kan anses rimligt eller som om det tas emot på annat sätt kan tänkas äventyra tjänstemannens oberoende.

Om en tjänsteman deltar i något evenemang arrangerat av ett tillsynsobjekt betalar

Mikäli ratalainen osallistuu valvottavan järjestämään tilaisuuteen, Rata maksaa hänen osallistumiskustannuksensa.

6. Lähisukulaisen tai ratalaisen aiempi työtehtävä valvottavassa

Ratalainen pidättäytyy käsittelemästä asiaa, joka koskee valvottavan sellaista toimintaa, jossa hänen lähisukulaisensa työskentelee. Hän myös pidättäytyy tarkastamasta päätöksiään ja toimintaansa aikaisemmassa työpaikassa.

7. Sivutoimet

Ratalainen hankkii johtajan tai osastopäällikön luvan sivutoimen hoitamiseen sekä osallistumiseen yritysten markkinointiin ja mainostamiseen.

8. Siirtyminen uuteen työpaikkaan

Ratalainen ilmoittaa mahdollisimman nopeasti esimiehelleen, mikäli hänet on valittu uuteen työpaikkaan. Jos hän siirtyy valvottavan palvelukseen, esimies siirtää hänet viipymättä sellaisiin työtehtäviin, joissa ei käsitellä tulevaa työnantajan eikä muita valvottavia koskevia luottamuksellisia tietoja.

Finansinspektionens kostnaderna för deltagandet.

6. Nära släktings eller tjänstemannens tidigare anställning hos ett tillsynsobjekt

Finansinspektionens tjänstemän avhåller sig från att behandla ärenden som berör en sådan funktion hos ett tillsynsobjekt där en nära släkting till honom arbetar. Han avhåller sig också från att granska sina beslut och sin verksamhet hos sin tidigare arbetsgivare.

7. Bisysslor

För bisyssla eller deltagande i något företags marknadsföring eller reklam skall Finansinspektionens tjänstemän skaffa tillstånd av direktören eller avdelningschefen.

8. Byte av arbetsgivare

Tjänstemannen skall så snart som möjligt underrätta sin chef om han fått anställning hos en annan arbetsgivare. Om han anställs hos ett tillsynsobjekt blir han omedelbart flyttad till sådana arbetsuppgifter där varken den blivande arbetsgivarens eller andra tillsynsobjektets konfidentiella ärenden behandlas.

Valvonnan ja sääntelyn strategiset linjaukset

Strategiska riktlinjer för tillsyns- och regleringsverksamheten

Rahoitustarkastuksen tavoitetilä 2002

Rahoitustarkastus (Rata) on Suomen rahoitusmarkkinoiden vakauden ja luottamuksen edistäjä yhdentyvässä Euroopassa.

Rata edistää valvottavien omien valvonta- ja riskienhallintajärjestelmien kehittämistä sekä markkinoiden itsesääntelyn tehostumista vakaiden ja tehokkaiden rahoitusmarkkinoiden turvaamiseksi. Rata

- on riippumaton, luotettava ja avoin rahoitusmarkkinoiden valvontaviranomainen
- on arvostettu osa kotimaista ja kansainvälistä valvojajaverkostoa
- edistää markkinaehtoisuutta

Strategiset linjaukset 1999–2002

- Markkinaehtoisuus ja avoimuus
- Tehokkuus ja vaikuttavuus
- Yhteistyö

Markkinaehtoisuus ja avoimuus

- Edistetään markkinoiden itsesääntelyn kehittymistä markkinaehtoisuuden suuntaan
- Vaikutetaan siihen, että valvottavat ja julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yritykset jul-

- kistavat tietoja tulokseensa vaikuttavista asioista markkinoille nykyistä aktiivisemmin
- Parannetaan valvottavien julkistamaa tilinpäätös- ym. informaatiota koskevien säännösten kattavuutta yhteistyössä muiden viranomaisen ja valvottavien kanssa
- Lisätään ja systematisoidaan valvontakannottojen julkistamista tavoitteena saattaa Ratan valvontakannotot samanaikaisesti kaikille valvottaville

Tehokkuus ja vaikuttavuus

- Edistetään omilla aloitteilla ja toimenpiteillä markkinoiden tehokkuutta ja toimintavarmuutta
- Tarkistetaan valvonnan eri osa-alueilla tarkastuksen asiasisältöä
- Määritetään ja vahvistetaan kuinka usein ja millä tarkkuudella Ratan on tarpeen valvoa eri instituutioita, palveluja ja markkinoilla noudatettavia menettelytapoja
- Hyödynnetään valvottavien sisäisiä valvontajärjestelmiä valvontatyössä
- Vaikutetaan EU:n, VM:n ja OM:n valmistelu-työhön tavoitteena oleelliseen keskittyvä ja kustannustehokas sääntely. Huolehditaan edelleen myös siitä, ettei kansallinen sääntely muodostu muita EU-maita raskaammaksi
- Vaikutetaan siihen, että lainsäädäntöön saa-

daan riittävät valtuudet, toimintakeinot ja sanktiot

- Systematisoidaan ja tehostetaan tarkastuksissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi esitettyjen toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Yhteistyö

- Varaudutaan yritysjärjestelyjen edellyttämään tiiviiseen yhteistyöhön muiden koti- ja ulkomaisten valvojen kanssa ja luodaan tähän organisaatoriset valmiudet
- Osallistutaan finanssikonglomeraattien valvontaa tehostavan sääntelyn kehittämiseen ja luodaan tehokas valvontakäytäntö yhteistyössä Vakuutusvalvontaviraston ja STM:n kanssa
- Kehitetään edelleen yhteistyötä tilintarkastajien kanssa. Vaikutetaan erilaisissa yhteistyöo-lemissä tilintarkastustoiminnan kehittämiseen siten, että tilintarkastuskertomukset tulisivat entistä informatiivisemmiksi ja, että tilintarkastajat lausunnossaan toteavat, onko tilinpäätös laadittu valvontaviranomaisten antamia määräyksiä ja ohjeita noudattaen
- Tehostetaan viranomaisten yhteistyötä mahdollisten kriisien hallinnassa
- Tehostetaan valmistelussa sisäistä ja ulkoista asiantuntijakuulemista ja lausuntopyyntöjen käyttöä sekä yhteydenpitoa markkinaosapuoliin

Finansinspektionens målbild 2002

Finansinspektionen främjar en stabil finansmarknad i Finland och förtroendet för den i ett integrerat Europa.

Finansinspektionen medverkar till att utveckla tillsynsobjektens egna kontroll- och riskhanteringssystem och verkar för en effektivare självreglering för att säkerställa en stabil och effektiv finansmarknad.

Finansinspektionen

- är en självständig, trovärdig och öppen tillsynsmyndighet med uppgift att övervaka finansmarknaden
- är en ansedd part i nationella och internationella tillsynskretsar
- arbetar för ökad marknadsorientering

Strategiska riktlinjer 1999–2002

- Marknadsinriktning och öppenhet
- Effektivitet och genomslagskraft
- Samarbeta

Marknadsinriktning och öppenhet

- Vi skall bidra till att utveckla självregleringen på marknaden i en marknadsorienterad riktning

- Vi skall medverka till att tillsynsobjekten och de offentligt noterade företagen aktivare informerar om händelser och fakta som har betydelse för deras resultat.
- Vi skall samråda med andra myndigheter och tillsynsobjekten själva för att genom mer heltäckande bestämmelser förbättra den information som tillsynsobjekten ger ut om sina bokslut och andra förhållanden.
- Vi skall bredda och systematisera publiceringen av våra ställningstaganden i tillsynsfrågor så att de når alla tillsynsobjekt samtidigt.

Effektivitet och genomslagskraft

- Vi skall genom egna initiativ och åtgärder främja en effektiv och funktionssäker marknad.
- Vi skall se över sakinnehållet i inspektionerna inom de olika tillsynsområdena.
- Vi skall bestämma frekvensen och nivån på tillsynen av de olika institutionerna, deras utbud av tjänster och förfarandena på marknaden.
- Vi skall utnyttja tillsynsobjektens interna kontrollsystem i tillsynsarbetet.
- Vi skall medverka i EU:s, finansministeriets och justitieministeriets beredningsarbete för att skapa regelsystem som är kostnadseffektiva och inriktade på väsentligheter. Vi skall också se till att regelverket i Finland inte blir otympligare än i andra EU-länder.

- Vi skall verka för en lagstiftning som innehåller de befogenheter, verktyg och sanktioner som behövs.
- Vi skall systematisera och effektivera uppföljningen av inspektioner för att kontrollera att påtalade brister åtgärdas på föreslaget sätt.

Samarbeta

- Vi skall vara förberedda för ett nära samarbete med andra inhemska och utländska tillsynsmyndigheter till följd av företagsfusioner och -förvärv och skapa den organisatoriska beredskap som behövs.
- Vi skall medverka till att utveckla regleringen för att effektivisera tillsynen av finanskonglomerat och skapa en effektiv tillsynspraxis i samarbete med Försäkringsinspektionen och social- och hälsovårdsministeriet.
- Vi skall vidareutveckla samarbetet med revisorerna. Vi skall medverka i olika samarbetsorgan för att utveckla revisionsverksamheten så att revisionsberättelserna blir informativare och att revisorerna i sina utlåtanden uppgör om boksluten upprättats enligt tillsynsmyndigheternas föreskrifter och anvisningar eller ej.
- Vi skall verka för ett effektivare samarbete mellan myndigheterna vid krishantering.
- Vi skall i ökad utsträckning höra intern och extern expertis i beredningsarbetet, skicka ärenden på remiss och stå i kontakt med marknadsparterna.

Diaari 1998

Diarium

Diaarin pääkohdat ja niiden asiamäärät

	1998	1997
Sisäiset asiat	104	58
Valvottavien hallinto	571	548
Valvontatoiminta	592	596
Riskienhallinta	214	238
Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus	77	109
Asiakkaansuoja ja kilpailun turvaaminen	359	402
Tarkastukset	94	73
Muut valvottavia koskevat asiat	92	197
Muut ulkoiset asiat	137	98
Yhteensä	2 240	2 319

Suurimpia yksittäisiä asiaryhmiä

	1998	1997
Asiakkaansuojaan liittyvät selvityspyynnöt	217	305
Listalleottoesitteet	196	175
Sääntöasiat	194	149
Notifikaatiot	142	163
Kansainvälinen yhteistyö	106	63
Sopimusehdot	83	76
Suunnitelman mukaiset tarkastukset	77	73
Omat varat ja pääomatuki	75	78
Liputusvelvollisuus	63	73
Tarjousesitteet	58	52

Vuonna 1998 Rahoitustarkastuksen diaariin merkittiin 2 240 asiaa, jotka jakautuivat osastoittain seuraavasti: pääomamarkkinaosasto 1 079, luotto-laitososasto 939, tukitoimintojen osasto 170 ja esikunta 52. Vuodelle 1999 siirtyi 223 asiaa.

Diariets huvudpunkter och antal ärenden

	1998	1997
Interna ärenden	104	58
Tillsynsobjektens förvaltning	571	548
Tillsynsverksamhet	592	596
Riskhantering	214	238
Bokföring, bokslut och revision	77	109
Kundskydd och tryggnad av konkurrens	359	402
Inspektioner	94	73
Övriga ärenden som gäller tillsynsobjekt	92	197
Övriga externa ärenden	137	98
Totalt	2 240	2 319

Största enskilda ärendekategorier

	1998	1997
Begäran om utredning i fråga om kundskydd	217	305
Börsprospekt	196	175
Regelfrågor	194	149
Underrättelser	142	163
Internationellt samarbete	106	63
Avtalsvillkor	83	76
Inspektioner enligt plan	77	73
Kapitalbas och kapitalstöd	75	78
Flaggningsplikt	63	73
Emissionsprospekt	58	52

1998 diarefördes 2 240 ärenden fördelade på avdelningarna enligt följande: kapitalmarknadsavdelningen 1 079, kreditinstitutavdelningen 939, avdelningen för stödfunktioner 170 och staben 52. 223 ärenden hänsköts till 1999.

Julkaisusarja

Publikationsserie

Vuonna 1998 julkaisusarjassa ilmestyneet julkaisut. Julkaisut löytyvät Rahoitustarkastuksen kotisivuilta Internetistä, www.rata.bof.fi.
Publikationer som kommit ut i publikationsserien 1998. De finns på Finansinspektionens webbsidor, www.rata.bof.fi.

Kannanotot • Ställningstaganden

- Sijoituspalveluyritykset saavat tarjota sijoituspalveluita vakioiduilla hyödykejohdannaissopimuksilla
Värdepappersföretag får tillhandahålla investeringstjänster som avser standardiserade rävaruderivat
- Osakkeiden merkintä yleisöoikeuksissa puhelinpankin kautta
Aktieteckning via telefonbank vid emission för allmänheten
- Nettoutussopimuksia koskevat oikeudelliset asiantuntijalausunnat
Utlåtanden av juridiska experter om avtal om netting
- Luottolaitosten osakkeiden ja osuuskien ilmoittaminen Rahoitustarkastukselle omistajan ollessa muu kuin Rahoitustarkastuksen valvonnassa oleva luottolaitos
Anmälan om innehav av aktier och andelar i kreditinstitut när ägaren inte är ett kreditinstitut under Finansinspektionens tillsyn
- Valtiovarainministeriön listalleottoesitteestä antaman päätöksen tulkintaa
Tolkning av Finansministeriets beslut om borsprospekt
- Osakemerkinnät ja myynnit Internetissä
- Asiakkaan tunnistaminen asiakasta tapaamatta
Identifiering av kunder utan sammansträffande
- Ilmoitusvelvollisten sisäpiiri-ilmoitukset ja sisäpiirirekisterit
Anmälningskyldigas insideranmälningar och insiderregister
- Hallintohenkilöiden sopivuuden ja luotettavuuden arvioiminen luottolaitoksessa
Ledningsprövning i kreditinstitut
- Ensisijaisiin omiin varoihin luettavat hybridi-instrumentit
Hybridinstrument i det primära kapitalet

Tiedotteet • Meddelanden

- Ilmoitukset rahanpesuepäilyistä Rahoitustarkastuksen sijasta selvittelykeskukselle
Anmälan om misstänkt penningtvätt till en utredningscentral i stället för Finansinspektionen
- Määräykset ja ohje sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä
Föreskrifter och anvisning om bokslut och koncernbokslut i värdepappersföretag

- Määräykset ja ohje luottolaitoksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja kirjanpidosta
Föreskrifter och anvisning om bokslut, koncernbokslut och bokföring i kreditinstitut
- Sisäasiainministeriön määräys rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettu
Inrikesministeriets föreskrift om förhindrande och utredning av penningtvätt
- Euron käyttöönoton vaikutukset valvottavien raportointiin sekä määräys- ja ohjekokoelmaan
Införandet av euron och dess konsekvenser för tillsynsobjektens rapportering och föreskrifts- och anvisningssamlingen
- Euron käyttöönoton vaikutus luottolaitoksen tilinpäätöksen laadintaan
Införandet av euron och dess effekter på bokslutet (kreditinstitut)
- Luottolaitoksen tilinpäätöksessä edellytettävät selostukset vuoteen 2000 valmistautumisessa
Redovisning av förberedelserna inför år 2000 i bokslutet (kreditinstitut)
- Euron käyttöönoton vaikutus sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen laadintaan
Införandet av euron och dess effekter på bokslutet (värdepappersföretagen)
- Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksessä edellytettävät selostukset vuoteen 2000 valmistautumisesta
Redovisning av förberedelserna inför år 2000 i bokslutet (värdepappersföretagen)
- Sijoittajien korvausrahastoa koskeva lainsäädäntö
Lagstiftning om ersättningsfond för investerarskydd
- Ratalta uusi määräys asiakasvaroista
- Korjauksia Rahoitustarkastuksen antamiin yleisohjeisiin ja määräyksiin
Korrigeringar i föreskrifter som meddelats av Finansinspektionen

Lausuntopyynnöt • Remisser

- Määräykset luottolaitosten merkittävien siddonnaisuuksien ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 §:n mukaisten huomattavien omistusosuuksien ilmoittamisesta Rahoitustarkastukselle
- Lausuntopyyntö arvopaperitoimintojen erottamista koskevasta ohjeesta

- Lausuntopyyntö koskien määräystä sijoitusrahaston raportoinnista Rahoitustarkastukselle
- Luonnos talletuspankin osavuosikatsausta koskevaksi uudeksi määräykseksi 106.15
- Lausuntopyyntö pääomamarkkinoilla toimivia koskevasta valvontamaksu-uudistuksesta
- Eräiden Rahoitustarkastuksen antamien määräysten ja ohjeiden muuttaminen
- Lausuntopyyntö ehdotuksesta määräykseksi asiakasvaroista
- Lausuntopyyntö valvottavan yhteisön toimintojen ulkoistamista koskevasta kannanotosta
- Lausuntopyyntö ehdotuksesta ohjeeksi sijoituspalvelun tarjoamisessa noudatettavista menettelytavoista
- Eräiden Rahoitustarkastuksen antamien määräysten muuttaminen
- Lausuntopyyntö ehdotuksesta ohjeeksi hankekohtaisesta sisäpiirirekisteristä
- Määräys osuuspankkien yhteenliittymän tilinpäätöksestä
- Eräiden Rahoitustarkastuksen antamien määräysten ja ohjeiden muuttaminen
- Sijoituspalveluyrityksen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien määräysten ja ohjeiden muuttaminen
- Määräys luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän osakkeen- ja kiinteistöomistuksen ilmoittamisesta
- Määräys optioyhteisön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä
- Määräys luottolaitoksen kirjanpidosta
- Ohjeet julkisen kaupankäynnin kohteena olevan luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen osavuosikatsauksesta ja tilinpäätöstiedoista
- Lausuntopyyntö ehdotuksesta ohjeeksi arvopaperien markkinoinnissa noudatettavasta menettelystä

Työpapert

- Talletuspankkien korkoriskin seuranta
- Pankkitalletusten, sijoitusrahastojen ja vakuutussäästämisen kehitys, tuottovertailu ja kilpailutilanne

Määräykset ja ohjeet

Föreskrifter och anvisningar

Vuoden 1998 aikana voimaan astuneet määräykset ja ohjeet. Voimassa olevat määräykset ja ohjeet löytyvät Rahoitustarkastuksen kotisivuilta Internetistä www.rata.bof.fi. • Föreskrifter och anvisningar som trätt i kraft 1998. Gällande föreskrifter och anvisningar finns på Finansinspektionens webbsidor www.rata.bof.fi.

Luottolaitostoiminta • Kreditinstitutsverksamhet

101.5

Ohje luottolaitosten merkittävien sidonnaisuuksien ilmoittamisesta Rahoitustarkastukselle
Anvisning om inrapportering av betydande bindningar

101.6

Ohje luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 §:n mukaisien huomattavien omistussuoksien ilmoittamisesta Rahoitustarkastukselle
Anvisning om inrapportering av kvalificerande innehav enligt 18 § kreditinstitutslagen

103.4

Ohje notariaattitoiminnasta
Anvisning om notariatverksamhet

105.1

Yleisohje konsolidoidusta valvonnasta
Allmän anvisning om gruppbaseerad tillsyn

105.2

Määräys luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän osakkeen- ja kiinteistönomistuksen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kreditinstitutens och deras konsolideringsgruppers aktie- och fastighetsinnehav

105.3A

Määräys suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av stora exponeringar och konsoliderade stora exponeringar

105.3B

Määräys suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av stora exponeringar och konsoliderade stora exponeringar

105.5

Määräys rahoitusriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av finansieringsrisker

105.6

Määräys korkoriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av ränterisker

106.1

Määräys luottolaitoksen tilinpäätöksestä
Föreskrift om bokslut i kreditinstitut

106.2

Määräys luottolaitoksen konsernitilinpäätöksestä
Föreskrift om koncernbokslut i kreditinstitut

106.3

Määräys luottolaitoksen kirjanpidosta
Föreskrift om bokföring i kreditinstitut

106.4

Ohje konsolidointiryhmän ja konsernitilinpäätöksen laajuutta koskevan poikkeusluvan hakemisesta
Anvisning om ansökan om dispens beträffande omfattningen av konsolideringsgrupp och koncernbokslut

106.6

Määräys omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbas och gruppbaseerad kapitalbas

106.7

Määräys luottoriskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbasen och den gruppbaseerade kapitalbasen för täckning av kreditrisker

106.15

Määräys talletuspankin osavuositarkastuksesta
Föreskrift om delårsrapport i depositionsbanker

107.1

Määräys tilintarkastajien raporteista
Föreskrift om revisorernas rapporter

107.3

Ohje luottolaitoksen ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastajien ja varatilintarkastajien riippumattomuuden valvonnasta
Anvisning om säkerställande av att revisorer och revisorssuppleanter i kreditinstitut och deras dotterföretag är oberoende

108.1

Määräys luottolaitoksen sisäisestä valvonnasta
Föreskrift om intern kontroll i kreditinstitut

108.2

Ohje luottolaitoksen sisäisen valvonnan periaatteista ja sisäisestä tarkastuksesta
Anvisning om principer för intern kontroll och internrevision i kreditinstitut

Arvopaperimarkkinat • Värdepappersmarknaden

201.1

Määräys ilmoitusvelvollisuusrajan vahvistamisesta
Föreskrift om fastställande av gränsen för anmälningsskyldighet

201.5

Määräys sisäpiiri-ilmoituksista
Föreskrift om insideranmälan

201.6

Määräys sisäpiirirekistereistä
Föreskrift om insiderregister

201.11

Ohje hallinto- ja johtohenkilöitä koskevien tietojen ilmoittamisesta Rahoitustarkastukselle
Anvisning om rapportering till Finansinspektionen av uppgifter om personer inom förvaltning och ledning

201.12

Ohje arvopaperitoimintojen erottamisesta
Anvisning om att hålla värdepappersfunktioner åtskilda

201.13

Määräys asiakasvaroista
Föreskrift om kundmedel

202.6

Määräys optioyhteisöjen kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä
Föreskrift om bokföring och bokslut i optionsföretag

202.12

Määräys julkisen kaupankäynnin kohteena olevan osakeyhtiön omilla osakkeillaan tekemien kauppajulkistamisesta
Föreskrift om offentliggörande av avslut som aktiebolag vars aktier är föremål för offentlig handel gjort med egna aktier

203.12

Määräys tilintarkastajien raporttien ja tilinpäätösasiakirjojen toimittamisesta
Föreskrift om insändande av revisorernas rapporter samt bokslutshandlingar

203.13

Määräys sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä
Föreskrift om bokslut i värdepappersföretag

203.14

Määräys sijoituspalveluyrityksen konsernitilinpäätöksestä
Föreskrift om koncernbokslut i värdepappersföretag

203.20

Yleisohje konsolidoidusta valvonnasta
Allmän anvisning om gruppbaseerad tillsyn

203.21

Määräys suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av stora exponeringar och konsoliderade stora exponeringar

203.22

Määräys suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av stora exponeringar och konsoliderade stora exponeringar

203.23

Määräys omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbas och gruppbaseerad kapitalbas

203.24

Määräys luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbasen och den gruppbaseerade kapitalbasen för täckning av kreditrisker

203.25

Ohje konsolidointiryhmän ja konsernitilinpäätöksen laajuutta koskevan poikkeusluvan hakemisesta
Anvisning om ansökan om dispens beträffande omfattningen av konsolideringsgrupp och koncernbokslut

203.26

Määräys markkinariskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbasen och den gruppbaseerade kapitalbasen för täckning av marknadsrisker

203.27

Määräys sijoituspalveluyrityksen sisäisestä valvonnasta
Föreskrift om intern kontroll i värdepappersföretag

203.28

Ohje sijoituspalveluyrityksen sisäisen valvonnan periaatteista ja sisäisestä tarkastuksesta
Anvisning om principer för intern kontroll och internrevision i värdepappersföretag

203.29

Määräys konsolidointiryhmän ja konserniin kuuluvien yritysten ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av uppgifter om företag som hör till konsolideringsgruppen och koncernen

204.1

Ohje arvopapereiden tarjoamisesta ja arvopaperimarkkina- ja määrätystä tiedonantovelvollisuuksista
Anvisning om erbjudande av värdepapper och om informationskyldighet enligt värdepappersmarknadslagen

206.2

Määräys arvopaperikeskuksen ja arvo-osuusrekisterien pitäjien tilinpäätösten, osavuositarkastusten ja tilintarkastajien raporttien toimittamisesta Rahoitustarkastukselle
Föreskrift om tillställande till Finansinspektionen av bokslut, delårsrapporter och revisorernas rapporter för värdepapperscentralen och värdeandelsregister

Ohjeet ja määräykset, jotka on annettu 1998, mutta tulevat voimaan 1999 • Föreskrifter och anvisningar som meddelats 1998 men träder i kraft 1999

105.4

Määräys kassavarannon ilmoittamisesta
Föreskrift om kassareservanmälan

105.7

Määräys maariskin ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av länderrisk

105.8

Määräys järjestämättömien ja muiden 0-korkoisten saatavien ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av oreglerade fordringar och övriga fordringar med nollränta

105.9

Ohje valuuttakurssiriskeille asetettavista rajoista
Anvisning om limiterna för valutakursrisker

106.12

Määräys markkinariskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av kapitalbasen och den gruppbaseerade kapitalbasen för täckning av marknadsrisker

201.3

Määräys arvopaperikauppojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av avslut i värdepapper

201.4

Määräys omien kauppojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av egna avslut

201.7

Ohje sijoituspalvelun tarjoamisessa noudatettavista menettelytavoista
Anvisning om förfaranden som skall tillämpas vid tillhandahållande av investeringstjänster

201.10

Määräys velka-arvopaperikauppojen ilmoittamisesta
Föreskrift om rapportering av avslut i räntebärande värdepapper

203.8

Määräys sijoituspalveluyrityksen kuukausi-ilmoituksesta
Föreskrift om värdepappersföretagens månadsrapporter

205.2

Määräys sijoitusrahaston raportoinnista Rahoitustarkastukselle
Föreskrift om fondbolagens placeringsfundsrapporter till Finansinspektionen

Valvottavat 1980–1998

Tillsynsobjekt

31.12.	LP	OP	OPR	POP	SPY	SP	LL	VR	SPS	PLL	UE	ULS	AOJ	AV	SIPA	MP	RY	Muut	Yht.	SK yht.
1980	7	372	-	-	-	275	8	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	667	2 715
1981	7	371	-	-	-	274	8	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	665	2 755
1982	10	371	-	-	-	272	8	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	665	2 777
1983	10	371	-	-	-	270	8	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	663	2 830
1984	10	370	-	-	-	263	8	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	659	2 877
1985	10	370	-	-	-	254	9	3	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	653	2 915
1986	10	370	-	-	-	241	11	3	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	643	2 943
1987	10	369	-	-	-	231	11	3	-	-	9	-	-	-	-	-	5	-	638	2 902
1988	12	367	-	-	-	211	12	3	-	-	8	-	-	-	-	2	6	-	621	2 979
1989	14	360	-	-	-	178	12	3	-	-	9	-	-	30	-	13	8	-	627	3 019
1990	15	338	-	-	-	150	12	3	-	-	9	-	-	28	-	13	10	-	578	2 839
1991	15	329	-	-	-	86	11	3	-	-	8	3	14	29	-	11	13	-	522	2 660
1992	12	310	-	-	-	40	32	3	-	-	8	3	17	25	-	8	16	-	474	2 454
1993	13	304	-	-	-	39	38	3	52	11	8	3	14	25	-	8	17	-	535	2 640
1994	11	302	-	-	-	40	33	3	51	13	6	8	14	23	-	6	17	-	527	2 149
1995	8	301	-	-	-	39	29	3	51	14	11	8	13	25	-	8	18	-	528	1 953
1996	8	298	-	-	1	39	23	3	50	13	9	8	12	25	-	4	17	-	510	1 735
1997	9	-	250	44	1	39	23	3	43	14	7	12	12	-	40	3	17	-	517	1 645
1998	9	-	250	43	1	39	19	3	-	14	6	14	11	-	46	3	22	16	496	1 591

LP	Liikepankit • Affärsbanker
OP	Osuuspankit • Andelsbanker
OPR	Osuuspankkiryhmän jäsenpankit • Andelsbanksgruppens medlemsbanker
POP	Paikallisosuuspankit • Lokalandelsbanker
SPY	Säästöpankkiosakeyhtiöt • Sparbanksaktiebolag
SP	Säästöpankit • Sparbanker
LL	Luottolaitokset • Övriga kreditinstitut
VR	Vakuusrahastot • Säkerhetsfonder
SPS	Säästöpankkisäätiöt • Sparbanksstiftelser
PLL	Panttilainauslaitokset • Pantlåneinrättningar
UE	Ulkomaisten luottolaitosten edustustot Suomessa • Utländska kreditinstitutets representationskontor i Finland
ULS	Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit Suomessa • Utländska kreditinstitutets filialer i Finland
AOJ	Arvo-osuusjärjestelmän osapuolet • Parter inom värdeandelssystemet
AV	Arvopaperivälitysliikkeet • Värdepappersförmedlingsföretag
SIPA	Sijoituspalveluyritykset • Värdepappersföretag
MP	Markkinapaikat • Marknadsplatser
RY	Rahastoyhtiöt • Fondbolag
SK	Sivukonttorit • Filialer
Muut	Talletussuojarahasto (1), Sijoittajien korvausrahasto (1), sijoituspalveluyritysten omistusyhteisöt (10), luottolaitosten omistusyhteisöt (3), Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö (1) • Insättningsgarantifonden (1), ersättningsfonden för investerarskydd (1), holdingsammanslutningar för värdepappersföretag (10), holdingsammanslutningar för kreditinstitut (3), centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker (1)
Yht.	Sammanlagt

Edustus ulkomailla • Utländsk representation

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Tytärpankit • Dotterbanker	13	7	10	5	4	4
Edustustot • Representationskontor	33	29	26	19	16	17
Sivukonttorit • Filialer	19	17	10	11	11	9

Rahoitustarkastuksen valvottavat • Tillsynsobjekt 31.3.1998

Luottomarkkinoilla toimivat yhteisöt • Sammanslutningar på kreditmarknaden

Liikepankit • Affärsbanker (9)

GYLLENBERG PRIVATE BANK AB
LEONIA PANKKI OYJ
MANDATUM PANKKI OYJ
MERITA PANKKI OYJ
OKOPANKKI OYJ
OP-KOTIPANKKI OYJ
OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OYJ
YRITYSPANKKI SKOP OYJ
ÅLANDSBANKEN ABP

Muut luottolaitokset • Övriga kreditinstitut (19)

DINERS CLUB FINLAND OY
EUROCARD OY
HANDELSBANKEN RAHOITUS OYJ
HSB-FINANS AB
K-LUOTTO OY
KUNTARAHOITUS OYJ
KUNTIEN ASUNTOLUOTTO OYJ
LEONIA CORPORATE BANK OYJ
LEONIA KORTTI OY
LEONIA KUNTAPANKKI OYJ
LEONIA MBGROUPOY
LEONIA RAHOITUS OY
LUOTTOKUNTA
MERITA ASIAKASRAHOITUS OY
MERITA RAHOITUS OY
OKO-INVESTOINTILUOTTO PANKKI OYJ
OP-RAHOITUS OY
SUOMEN HYPOTEEKKIYHDISTYS
VOLVO FINANS FINLAND AB

Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö • Centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker (1)

OSUUSPANKKIKESKUS - OPK OSUUSKUNTA

Osuuspankkien yhteenliittymän jäsenpankit • Medlemsbanker i sammanslutningen av andelsbanker (246)

ALAJÄRVEN OSUUSPANKKI
ALASTARON OSUUSPANKKI
ALAVIESKAN OSUUSPANKKI
ALAVUDEN SEUDUN OSUUSPANKKI
ANDELSBANKEN FÖR ÅLAND
ANDELSBANKEN RASEBORG
ARTIJÄRVEN OSUUSPANKKI
ASIKKALAN OSUUSPANKKI
ASKAISTEN OSUUSPANKKI
ASKOLAN OSUUSPANKKI
AURAN OSUUSPANKKI
ELIMÄEN OSUUSPANKKI
ENON OSUUSPANKKI
ETELÄ-KARJALAN OSUUSPANKKI
ETELÄ-POHJANMAAN OSUUSPANKKI
ETELÄ-SAVON OSUUSPANKKI
EURAJOEN OSUUSPANKKI
EURAN OSUUSPANKKI
FORSSAN SEUDUN OSUUSPANKKI
HAAPAJÄRVEN OSUUSPANKKI
HAAPAMÄEN SEUDUN OSUUSPANKKI
HAAPAVEDEN OSUUSPANKKI
HAILUODON OSUUSPANKKI
HALSUAN OSUUSPANKKI
HAMINAN SEUDUN OSUUSPANKKI
HARJAVALLAN OSUUSPANKKI
HARTOLAN OSUUSPANKKI
HAUHON OSUUSPANKKI
HAUKIVUOREN OSUUSPANKKI
HEINÄVEDEN OSUUSPANKKI
HIMANGAN OSUUSPANKKI
HINNERJOEN OSUUSPANKKI
HIRVENSALMEN OSUUSPANKKI
HONKILAHDEN OSUUSPANKKI
HUHTAMON OSUUSPANKKI
HUITTISTEN OSUUSPANKKI
HUMPPILAN OSUUSPANKKI
HÄMEENKOSKEN OSUUSPANKKI
HÄMEENLINNAN SEUDUN OSUUSPANKKI
IISALMEN OSUUSPANKKI

ITTIN OSUUSPANKKI
IKAALISTEN OSUUSPANKKI
ILOMANTSIN OSUUSPANKKI
JANAKKALAN OSUUSPANKKI
JOENSUUN OSUUSPANKKI
JOKIOISTEN OSUUSPANKKI
JUUAN OSUUSPANKKI
JUVAH OSUUSPANKKI
JÄMSÄN SEUDUN OSUUSPANKKI
KAINUUN OSUUSPANKKI
KALAJOEN OSUUSPANKKI
KALKKISTEN OSUUSPANKKI
KANGASALAN OSUUSPANKKI
KANGASNIEMEN OSUUSPANKKI
KANKAANPÄÄN OSUUSPANKKI
KANNUKSEN OSUUSPANKKI
KARJALAN OSUUSPANKKI
KARKUN OSUUSPANKKI
KARUNAN OSUUSPANKKI
KARVIAN OSUUSPANKKI
KAUSTISEN OSUUSPANKKI
KEIKYÄN OSUUSPANKKI
KEMIN SEUDUN OSUUSPANKKI
KERIMÄEN OSUUSPANKKI
KESKI-SUOMEN OSUUSPANKKI
KESKI-UUDENMAAN OSUUSPANKKI
KESTILÄN OSUUSPANKKI
KESÄLAHDEN OSUUSPANKKI
KIHNIÖN OSUUSPANKKI
KIIHTELYSVAARAN OSUUSPANKKI
KIICALAN REKIOEN OSUUSPANKKI
KIIKOISTEN OSUUSPANKKI
KISKON OSUUSPANKKI
KITEEN SEUDUN OSUUSPANKKI
KIUKAISTEN OSUUSPANKKI
KOILLIS-SAVON OSUUSPANKKI
KOITTIN-PERTUNMAAN OSUUSPANKKI
KOKEMÄEN OSUUSPANKKI
KOKKOLAN OSUUSPANKKI
KONTIOLAHDEN OSUUSPANKKI
KORPILAHDEN OSUUSPANKKI
KÖRSNÄS ANDELSBANK
KOTKAN SEUDUN OSUUSPANKKI
KOUVOLAN SEUDUN OSUUSPANKKI
KRONOBY ANDELSBANK
KUHMALAHDEN OSUUSPANKKI
KUHMOISTEN OSUUSPANKKI
KUHMON OSUUSPANKKI
KUOPION OSUUSPANKKI
KUORTANEEN OSUUSPANKKI
KURUN OSUUSPANKKI
KUUSAMON OSUUSPANKKI
KUUSJOEN OSUUSPANKKI
KYMIOEN OSUUSPANKKI
KÄRKÖLÄN OSUUSPANKKI
KÄRSÄMÄEN OSUUSPANKKI
KÄYLÄN OSUUSPANKKI
KÖYLÖN OSUUSPANKKI
LAITILAN OSUUSPANKKI
LAPIN OSUUSPANKKI
LAPPO ANDELSBANK
LEMIN OSUUSPANKKI
LEPPÄVIRRAN OSUUSPANKKI
LIEKSAN OSUUSPANKKI
LIMINGAN OSUUSPANKKI
LIPERIN OSUUSPANKKI
LOHTAJAN OSUUSPANKKI
LOIMAAN OSUUSPANKKI
LOIMAAN SEUDUN OSUUSPANKKI
LOKALAHDEN OSUUSPANKKI
LOPEN OSUUSPANKKI
LUHANGAN OSUUSPANKKI
LUOPIOISTEN OSUUSPANKKI
LUUMÄEN OSUUSPANKKI
LUVIAN OSUUSPANKKI
LÄNSI-UUDENMAAN OSUUSPANKKI
MAANINGAN OSUUSPANKKI
MARTTILAN OSUUSPANKKI
MASKUN OSUUSPANKKI
MELLILÄN SEUDUN OSUUSPANKKI
MERIMASKUN OSUUSPANKKI
METSÄMAAN OSUUSPANKKI
MIEHIKKÄLÄN OSUUSPANKKI

MIETTILÄN OSUUSPANKKI
MOUHIJÄRVEN OSUUSPANKKI
MYNÄMÄEN OSUUSPANKKI
MYRSKYLÄN OSUUSPANKKI
MÄNTSÄLÄN OSUUSPANKKI
MÄNTÄN SEUDUN OSUUSPANKKI
NAGU ANDELSBANKEN
NAKKILAN OSUUSPANKKI
NIINIJOEN OSUUSPANKKI
NILSIÄN OSUUSPANKKI
NIVALAN OSUUSPANKKI
NOUSIAISTEN OSUUSPANKKI
NURMEKSEN OSUUSPANKKI
ORIMATTILAN OSUUSPANKKI
ORIPÄÄN OSUUSPANKKI
ORIVEDEN SEUDUN OSUUSPANKKI
OSUUSPANKKI KANTRISALO
OSUUSPANKKI REALUM
OULAISTEN OSUUSPANKKI
OULUN OSUUSPANKKI
OUTOKUMMUN OSUUSPANKKI
PAATTISTEN OSUUSPANKKI
PAAVOLAN OSUUSPANKKI
PADASJOEN OSUUSPANKKI
PAIMION OSUUSPANKKI
PALTAMON OSUUSPANKKI
PARIKKALAN SEUDUN OSUUSPANKKI
PARKANON OSUUSPANKKI
PEDERSÖRENJDENS ANDELSBANK
PERHON OSUUSPANKKI
PERNIÖN OSUUSPANKKI
PERÄSEINÄJOEN OSUUSPANKKI
PIEKSAMÄEN SEUDUN OSUUSPANKKI
PIELAVEDEN OSUUSPANKKI
PIHTIPUTAAN OSUUSPANKKI
POHJOLAN OSUUSPANKKI
POLVJÄRVEN OSUUSPANKKI
PORIN SEUDUN OSUUSPANKKI
PORVOON OSUUSPANKKI
POSION OSUUSPANKKI
PUDASJÄRVEN OSUUSPANKKI
PUKKILAN OSUUSPANKKI
PULKKILAN OSUUSPANKKI
PUNKALAITUMEN OSUUSPANKKI
PUOLANGAN OSUUSPANKKI
PURMO ANDELSBANKEN
PYHÄJÄRVEN OSUUSPANKKI
PYHÄNNÄN OSUUSPANKKI
PÄIJÄT-HÄMEEN OSUUSPANKKI
PÄLKÄNEEN OSUUSPANKKI
PÖYTYÄN OSUUSPANKKI
RAAHEN SEUDUN OSUUSPANKKI
RANTASALMEN OSUUSPANKKI
RANTSILAN OSUUSPANKKI
RAUMAN SEUDUN OSUUSPANKKI
RAUTALAMMIN OSUUSPANKKI
RIIHIMÄEN SEUDUN OSUUSPANKKI
RIISTAVEDEN OSUUSPANKKI
RUHTINANSALMEN OSUUSPANKKI
RUOVEDEN OSUUSPANKKI
RYMÄTTYLÄN OSUUSPANKKI
RÄÄKKYLÄN OSUUSPANKKI
SALLAN OSUUSPANKKI
SALON SEUDUN OSUUSPANKKI
SAUVON OSUUSPANKKI
SAVITAIPALEEN OSUUSPANKKI
SAVONLINNAN OSUUSPANKKI
SIDEBY ANDELSBANK
SIIKAJOEN OSUUSPANKKI
SIMPELEEN OSUUSPANKKI
SOMERNIEMEN OSUUSPANKKI
SOMERON OSUUSPANKKI
SONKAJÄRVEN OSUUSPANKKI
SOTKAMON OSUUSPANKKI
STRÖMFORS ANDELSBANK
SULKAVAN OSUUSPANKKI
SUODENNIEMEN OSUUSPANKKI
SUOMUSSALMEN OSUUSPANKKI
SUONENJOEN OSUUSPANKKI
SYSMÄN OSUUSPANKKI
SÄKYLÄN OSUUSPANKKI
TAIVALCOSKEN OSUUSPANKKI
TAIVASSALON OSUUSPANKKI

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI
TARVASJOEN OSUUSPANKKI
TERVOLAN OSUUSPANKKI
TERVON OSUUSPANKKI
TOHOLAMMIN OSUUSPANKKI
TOIJALAN OSUUSPANKKI
TORNION OSUUSPANKKI
TURUN SEUDUN OSUUSPANKKI
TUUPOVAARAN OSUUSPANKKI
TYRNÄVÄN OSUUSPANKKI
ULLAVAN OSUUSPANKKI
URJALAN OSUUSPANKKI
UTAJÄRVEN OSUUSPANKKI
UUDENKAUPUNGIN SEUDUN OSUUSPANKKI
UUKUNIEMEN OSUUSPANKKI
VALKEAKOSKEN OSUUSPANKKI
VALTIMON OSUUSPANKKI
VAMMALAN SEUDUN OSUUSPANKKI
VAMPULAN OSUUSPANKKI
VARKAUDEN OSUUSPANKKI
VARPAISJÄRVEN OSUUSPANKKI
VASA ANDELSBANK
VEHMERSALMEN OSUUSPANKKI
VESANNON OSUUSPANKKI
VETELIN OSUUSPANKKI
VETELINYLIPÄÄN OSUUSPANKKI
VIEKIN OSUUSPANKKI
VIHANNIN OSUUSPANKKI
VIMPELIN OSUUSPANKKI
VIROLAHDEN OSUUSPANKKI
VIRTAIN OSUUSPANKKI
YLITORNION OSUUSPANKKI
YLIVIESKAN OSUUSPANKKI
YLÄ-KINTAUDEN OSUUSPANKKI
YLÄNEEN OSUUSPANKKI
YPJÄN OSUUSPANKKI
ÄHTÄRIN OSUUSPANKKI
ÖSTNYLANDS ANDELSBANK
ÖSTRA KORSHOLMS ANDELSBANK
ÖVERMARK ANDELSBANK

Paikallisosuuspankit • Lokalandelsbanker (43)

ALAHÄRMÄN OSUUSPANKKI
HANNULAN OSUUSPANKKI
HELLANMAAN OSUUSPANKKI
HONKAJOEN OSUUSPANKKI
ISOJOEN OSUUSPANKKI
JOROISTEN OSUUSPANKKI
JÄMJJÄRVEN OSUUSPANKKI
KANNONKOSKEN OSUUSPANKKI
KAUHAVAN OSUUSPANKKI
KEITTELEEN OSUUSPANKKI
KEURUUN OSUUSPANKKI
KIURUVEDEN OSUUSPANKKI
KONNEVEDEN OSUUSPANKKI
KORTESJÄRVEN OSUUSPANKKI
KOSKEN OSUUSPANKKI
KOVELAHDEN OSUUSPANKKI
KURIKAN OSUUSPANKKI
KYRÖN SEUDUN OSUUSPANKKI
KYRÖNMAAN OSUUSPANKKI
KYYJÄRVEN OSUUSPANKKI
LAIHIAN OSUUSPANKKI
LAMMIN OSUUSPANKKI
LANNEVEDEN OSUUSPANKKI
LAPINLAHDEN OSUUSPANKKI
LAPPAJÄRVEN OSUUSPANKKI
LAPUAN OSUUSPANKKI
LAVIAN OSUUSPANKKI
LEHTIMÄEN OSUUSPANKKI
LIEDON OSUUSPANKKI
MULTIAN OSUUSPANKKI
NIVALAN JÄRVIKYLÄN OSUUSPANKKI
PETÄJÄVEDEN OSUUSPANKKI
PIIKKIÖN OSUUSPANKKI
PYHÄSALMEN OSUUSPANKKI
REISJÄRVEN OSUUSPANKKI
SIEVIN OSUUSPANKKI
SIILINJÄRVEN OSUUSPANKKI
SUUPOHJAN OSUUSPANKKI
TIISTENJOEN OSUUSPANKKI
TUUSNIEMEN OSUUSPANKKI
VASKION OSUUSPANKKI
VIEREMÄN OSUUSPANKKI
YLIIHÄRMÄN OSUUSPANKKI

Panttilainauslaitokset • Panttlåneinrättningar (14)

HELSINGIN PANTTI-OSKEYHTIÖ
HÄMEEN PANTTILAINAKONTTORI OY
KYMEN PANTTILAINAAMO OY
LAHDEN PANTTI OY
LOHJAN PANTTILAINA OY
OULUN PANTTILAINAKONTTORI OY
PANTTILAINAOSKEYHTIÖ EUROPANTTI OY
PÄIJÄT-HÄMEEN PANTTI OY
ROVANIEMEN PANTTIKONTTORI OY
SATAKUNNAN PANTTILAINAAMO OY
SUOMEN ARVOPANTTI OY
SUOMEN LUOTTOPANTTI OY
TAMPEREEN PANTTI-OSKEYHTIÖ
TÖÖLÖN PANTTI OY

Säästöpankit • Sparbanker (39)

EKENÄS SPARBANK
ERÄJÄRVEN SÄÄSTÖPANKKI
ETELÄ-KARJALAN SÄÄSTÖPANKKI
EURAJOEN SÄÄSTÖPANKKI
HAUHON SÄÄSTÖPANKKI
HOUSKÄRS SPARBANK
HUITTISTEN SÄÄSTÖPANKKI
IKAALISTEN SÄÄSTÖPANKKI
KALANNIN SÄÄSTÖPANKKI
KIIKOISTEN SÄÄSTÖPANKKI
KORPO SPARBANK
KORTESJÄRVEN SÄÄSTÖPANKKI
KRISTINESTAD SPARBANK
KUORTANEEN SÄÄSTÖPANKKI
KVEVLAX SPARBANK
LAMMIN SÄÄSTÖPANKKI
LIEDON SÄÄSTÖPANKKI
LUOPIOISTEN SÄÄSTÖPANKKI
LÄNGELMÄEN SÄÄSTÖPANKKI
LÄNSI-UUDENMAAN SÄÄSTÖPANKKI
MIETOISTEN SÄÄSTÖPANKKI
MYRSKYLÄN SÄÄSTÖPANKKI
NAGU SPARBANK
NÄRPES SPARBANK
PADASJOEN SÄÄSTÖPANKKI
PARKANON SÄÄSTÖPANKKI
PYHÄRANNAN SÄÄSTÖPANKKI
RENGON SÄÄSTÖPANKKI
SOMERON SÄÄSTÖPANKKI
SUODENNIEMEN SÄÄSTÖPANKKI
SUOMENNIEMEN SÄÄSTÖPANKKI
SYSMÄN SÄÄSTÖPANKKI
SÄÄSTÖPANKKI OPTIA
TUULOKSEN SÄÄSTÖPANKKI
TÖYSÄN SÄÄSTÖPANKKI
VÖRÄ SPARBANK
YLIIHÄRMÄN SÄÄSTÖPANKKI
YTTERMARK SPARBANK
ÖVERMARK SPARBANK

Säästöpankkiosakeyhtiöt • Sparbanksaktiebolag (1)

AKTIA SPARBANK ABP

Omistusyhteisöt • Holdingsammanslutningar (3)

ANE GYLLENBERG AB
LEONIA OYJ
MERITANORDBANKEN ABP

Ulkomaisten luottolaitosten edustustot Suomessa • Utländska kreditinstitut representationskontor i Finland (6)

ABN AMRO BANK
CREDIT SUISSE FIRST BOSTON
INTOUBANK
LANDESBANK SCHLESWIG-HOLSTEIN
GIROZENTRALE
NORDFINANZ BANK ZÜRICH
SOCIÉTÉ GÉNÉRALE

Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit Suomessa • Utländska kreditinstituts filialer i Finland (14)

CITIBANK INTERNATIONAL PLC
CREDIT AGRICOLE INDOSUEZ
D. CARNAGIE AB
DEN DANSKE BANK AKTIESELSKAB
ELLOS FINANS AKTIEBOLAG
FCE BANK PLC
GE CAPITAL EQUIPMENT FINANCE AB

HANDELSBANKEN FINANS AKTIEBOLAG (JULK.)
SCANIA FINANS AKTIEBOLAG
SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB (PUBL)
SVENSKA HANDELSBANKEN AB (PUBL)
TELIA FINANS FINLAND
UNIBANK A/S
XEROX CREDIT AKTIEBOLAG

Vakuusrahastot • Säkerhetsfonder (3)

LIKEPANKKIEN JA POSTIPANKKI OY:N
VAKUUSRAHASTO
OSUUSPANKKIEN VAKUUSRAHASTO
SÄÄSTÖPANKKIEN VAKUUSRAHASTO

Talletussuojarahasto • Insättningsgarantifonden (1)

TALLETUSSUOJARAHASTO

Pääomamarkkinoilla toimivat yhteisöt • Sammanslutningar på kapitalmarknaden

Arvo-osuusjärjestelmän osapuolet • Parter inom värdeandelsystemet (12)

AKTIA SPARBANK ABP
HELSINGIN ARVO-OSUUSKESKUS OY
LEONIA CORPORATE BANK OYJ
LEONIA PANKKI OYJ
MERITA PANKKI OYJ
OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OY
OSUUSPANKKIKESKUS-OPK OSUUSKUNTA
OY SAMLINK AB
SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB (PUBL)
SUOMEN ARVOPAPERIKESKUS OY
SVENSKA HANDELSBANKEN AB (PUBL)
ÅLANDSBANKEN AB

Markkinapaikat • Marknadsplatser (3)

EL-EX SÄHKÖPÖRSSI OY
HEX OY, HELSINGIN ARVOPAPERI- JA JOHDANNAIS-
PÖRSSI, SELVITYSYHYTIÖ
SUOMEN OPTIOPÖRSSI OY FINLANDS
OPTIONSBORS AB

Rahastoyhtiöt • Fondbolag (22)

AKTIA RAHASTOYHTIÖ OY
ALFRED BERG RAHASTOYHTIÖ OY
CARNAGIE RAHASTOYHTIÖ OY
CONVENTUM RAHASTOYHTIÖ OY
DIANA RAHASTOYHTIÖ OY
EVLII-RAHASTOYHTIÖ OY
FIDES RAHASTOYHTIÖ OY
FIM RAHASTOYHTIÖ OY
FONDITA RAHASTOYHTIÖ OY
GYLLENBERG FONDBOLAG AB
HANDELSBANKEN FONDBOLAG AB
LEONIA RAHASTOYHTIÖ OY
MANDATUM RAHASTOYHTIÖ OY
MERITA RAHASTOYHTIÖ OY
OP- RAHASTOYHTIÖ OY
PSP RAHASTOYHTIÖ OY
PYN RAHASTOYHTIÖ OY
RAHASTOYHTIÖ BALTIC BELT FUND MANAGEMENT
OY
RAHASTOYHTIÖ PROTOS INTERNATIONAL OY
SELIGSON & CO RAHASTOYHTIÖ OY
WIP RAHASTOYHTIÖ OY
ÅLANDSBANKEN FONDBOLAG AB

Sijoituspalveluyritykset • Värdepappersföretag (46)

ACM OY ACTIVE CASH MANAGEMENT
AG PANKKIIRILIIKE OY
AKTIA ASSET MANAGEMENT OY
ALEXANDER CORPORATE FINANCE OY
ALFRED BERG FINLAND OY AB
ALFRED BERG OMAISUUDENHOITO OY
AROS SECURITIES OY
AURATOR VARAINHOITO OY
CARNAGIE VARAINHOITO SUOMI OY
CONVENTUM CORPORATE FINANCE OY
CONVENTUM PANKKIIRILIIKE OY
EQ PANKKIIRILIIKE OY
EVLII CORPORATE FINANCE OY
EVLII FONKOMMISSION ABP
EVLII RAHAMARKKINAT OY
EVLII VARAINHOITO OY
FIDES ASSET MANAGEMENT OY

FIM OMAISUUDENHOITO OY
FIM PANKKIIRILIIKE OY
FSB PANKKIIRILIIKE OY
GYLLENBERG ASSET MANAGEMENT
PANKKIIRILIIKE OY
GYLLENBERG INVESTMENT MANAGEMENT AB
MANDATUM PANKKIIRILIIKE OY
MANDATUM SECURITIES OY
MERITA ASSET MANAGEMENT OY
MERITA CORPORATE FINANCE OY
MERITA DELTA OY
MERITA PANKKIIRILIIKE OY
NHP NORDIC FINANCIAL PRODUCTS AB
NILES TRADING OY
OPSTOCK OY
OY AHOLA & MALINIEMI PARTNERS AB

OY TREVISE AB
OY UNITED BANKERS PANKKIIRILIIKE,
FONDKOMMISSION AB
PANKKIIRILIIKE BBL FINLAND OY
PANKKIIRILIIKE EVLI-OPTIOT OY
PANKKIIRILIIKE PROTOS OY
PANKKIIRILIIKE SOFI OY
PCA CORPORATE FINANCE OY
SAMPO VARAINHALLINTA OY
SEINÄJOEN PANKKIIRILIIKE OY
SELIGSON & CO VARAINHOITO OY
STUDE OY
UNITED BANKERS OMAISUUDENHOITO OY
VARAINHALLINTA TRESOR OY
WALSTRÖM IMMONEN PARTNERS OY

Sijoituspalveluyritysten omistusyhteisöt •
Holdingsammanslutningar för värdepappers-
företag (9)
ALFRED BERG HOLDING OY
BAGG HOLDING AB
CONVENTUM OYJ
FINANSSI-SAMPO OY
KUISLA-YHTIÖT OY
OY UB FINANCE AB
PCA CAPITAL ASSOCIATES OY
UGGLA, RUTANEN, SELIGSON & CO
WELNESOR OY

Sijoittajien korvausrahoisto • Ersättningsfonden
för investerarskydd (1)
SJOITTAJIEN KORVAUSRAHASTO

Talletuspankkien korkoriskiaseman arviointi

Tuloriski osoittaa, mikä vaikutus korkojen muutoksilla on koko taseen alle vuoden pituisen alijäämän rahoittamiseen tai ylijäämän sijoittamiseen vuoden aikana raportointihetkestä eteenpäin. Tallettajien käyttäytyminen on osoittautunut varsin joustamattomaksi korkojen muuttuessa. Tämän vuoksi markkamääräisten erien tuloriski lasketaan käyttäen erilaisia oletuksia avistatalletusten uudelleenhinnoittelusta. Tarkoituksena on tarkastella oletuksen vaikutusta riskilaskelmaan. Mitä myöhäisempi avistatalletusten hinnoitteluaikakohta on, sitä positiivi-

sempi vaikutus koron nousulla on pankkien tulokseen.

Investointiriskiluku mittaa luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten arvonmuutosta, kun korot nousevat yhdellä prosenttiyksiköllä. Investointiriskilaskelmassa otetaan huomioon kaupankäyntivarastoon kuuluvien taseen ulkopuolisten sitoumusten korkoherkkyys (arvonmuutos korkojen noustessa).

Korkoriskiä arvioitaessa otetaan huomioon tulo- ja investointiriskin yhteisvaikutus. Määrittelemällä kaikkien pankkien korkoriski samalla tavalla on mahdollista verrata pankkeja keskenään ja tunnistaa pankit, jotka ottavat liian suuren korkoriskin suhteessa riskinkantoky-

kyynsä. Mittarina käytetään tulo- ja investointiriskin yhteenlaskettua tappioarvoa, kun korot nousevat yhdellä prosenttiyksiköllä. Laskelmassa oletetaan lisäksi, että avistatalletukset hinnoitellaan uudelleen heti. Näin saatu korkoriski suhteutetaan edellisen vuoden lopun rahoituskatteeseen

¹Tarkempi kuvaus Rahoitustarkastuksen korkoriskiseurannasta on tutkimuksessa: Kangas, P. (1998): Talletuspankkien korkoriskin seuranta, Rahoitustarkastuksen työpaperi, TP/6/98/LLO, www.rata.bof.fi/suomi/julkaisut/julkaisut.html.

Analys av depositionsbankernas ränteriskposition¹

Inkomstrisken visar vilken effekt ränteförändringar har på finansieringen av underskottet för de korta maturiteterna i balansräkningen och på placeringen av överskotten på ett år räknat från rapporteringstidpunkten. Insättarna har visat sig reagera rätt trögt på ränteförändringar. För poster i mark beräknas inkomstrisken därför i form av olika antaganden om räntebindningen i avistainlåningen. I riskanalysen beräknas effekten av varje antagande. Ju senare räntebindningen i avistainlåningen sker, desto positivare är effekten av en ränteuppgång på bankernas resultat.

Investeringsrisken speglar värdeförändringen i omsättningsbara fordringsbevis vid en räntestegring på en procentenhet. I investeringsriskanalysen beaktas räntekänsligheten (värdeförändringen till följd av en ränteuppgång) för de åtaganden utanför balansräkningen som ingår i handelslagret.

I ränteriskanalysen beaktas samverkan mellan inkomstrisken och investeringsrisken. Genom att alla bankers ränterisker mäts med samma formel blir bankerna jämförbara och de banker kan identifieras som tar en alltför stor ränterisk i förhållande till sin bärkraft. Som mått används den totala förlusten, som är summan av inkomst- och investeringsrisken vid en

räntestegring på en procentenhet under antagandet att räntan på avistakontona justeras omedelbart. Den resulterande ränterisken ställs i relation till finansnettot vid slutet av föregående år.

¹ Närmare beskrivning av ränteriskuppföljningen; Kangas, P. (1998): Talletuspankkien korkoriskin seuranta, Rahoitustarkastuksen työpaperi, TP/6/98/LLO, www.rata.bof.fi/suomi/julkaisut/julkaisut.html.

Rahoitusmarkkinoiden ja niiden valvonnan historiaa

Historik över finansmarknaden och finanstillsynen

Ruotsin vallan aika 1100-l
Svenska tiden 1100-talet

- 1659 Ruotsi-Suomen kuningas Kaarle X Kustaa perusti pankkiylitarkastajan viran valvomaan ruotsalaista Palmstruchin pankkia, jolla oli sivukonttori myös Turussa. Virka lakkautettiin pankin lopetettua toimintansa vararikon seurauksena 1668. • Sverige-Finlands konung Karl X Gustav inrättade en banköverinspektörstjänst för övervakningen av Palmstruchska banken, som hade filial även i Åbo. Tjänsten drogs dock in rätt snart efter att banken hade upphört med sin verksamhet på grund av konkurs 1668.
- 1668 Palmstruchin pankin raunioille perustettiin Valtiosäätyjen pankki (Sveriges riksbank), joka oli maailman ensimmäinen keskuspankki. Sen toimintaa valvoi kuusi pankkivaltuusmiestä. Valtiosäätyjen pankin toimet koskivat Suomea aina vuoteen 1840 asti, jolloin Ruotsin raha lopullisesti poistui liikkeestä Suomessa. • Verksamheten i Palmstruchska banken övertogs av Rikens Ständers Bank (nuvarande Sveriges riksbank), den första centralbanken i världen. Dess verksamhet övervakades av sex bankfullmäktige. Finland berördes av bankens verksamhet fram till 1840, då den svenska myntenheten slutligt togs ur cirkulation i Finland.

Venäjän vallan aika 1809–1917
Ryska tiden 1808–1917

- 1811 Suomen Pankki perustettiin. • Finlands Bank grundades.
- 1820-l. Ensimmäiset säästöpankit syntyivät Suomeen ja Ruotsiin. • De första sparbankerna inrättades i Finland och Sverige.
- 1860 Suomi sai oman rahayksikön, markan. • Finland fick en egen myntenhet, marken.
- 1862 Suomeen perustettiin ensimmäinen liikepankki (SYP). • Den första affärsbanken (sedermera Föreningsbanken i Finland Ab) etablerades i Finland.
- 1866 Liikepankkijärjestelmän myötä Suomeen säädettiin ensimmäinen pankkilaki. Pankkien valvontaohjeet antoi Senaatti, ja niiden noudattamista valvoivat pankkeihin asetetut asiamiehet. • I och med utvecklingen av ett affärsbankssystem stiftades den första banklagen i Finland. Anvisningarna om tillsynen över bankerna utfärdades av Senaten, och särskilda ombud tillsattes i bankerna för att övervaka att anvisningarna följdes.
- 1868 Suomen Pankki siirtyi säätyjen (myöhemmin eduskunta) alaiseksi. • Finlands Bank underställdes ständerna (senare riksdagen).
- 1895 Säästöpankkilaki astui voimaan. Siinä pankkivalvonta ensimmäisen kerran keskitettiin. • Sparbankslagen trädde i kraft. I den centraliserades tillsynen för första gången.
- 1920 Osuuskassojen valvojaksi määrättiin järjestön oma keskusrahallaitos. • Centralpenninginrättningen för andelskassorna förordnades att utöva tillsyn över kassorna.
- 1922 Pankkitarkastusvirasto perustettiin valtiovarainministeriön alaisuuteen valvomaan liikepankkeja. • Bankspektionen inrättades med uppgift att övervaka affärsbankerna. Inspektionen var underställd finansministeriet.
- 1993 Pankkitarkastusviraston toiminta lakkasi uuden rahoitustarkastuslain myötä ja Rahoitustarkastus aloitti toimintansa Suomen Pankin yhteydessä. • Bankspektionens verksamhet upphörde i och med att lagen om finansinspektionen trädde i kraft och Finansinspektionen inleddes sin verksamhet vid Finlands Bank.
- 1995 Suomesta tuli EU:n jäsen. • Finland blev medlem av EU.
- 1996 Sijoituspalveluyrityksiä koskeva lainsäädäntö astui voimaan. • Lagstiftningen om värdepappersföretag trädde i kraft.
- 1999 Euro-aika alkoi. • Euroeran inleddes.

Itsenäisyyden aika 1917–
Självständighetstiden 1917–

Valvonta-alue on laajentunut • Tillsynsområdet har utvidgats:	1989	Arvopaperimarkkinat • Värdepappersmarknaden
1933 Kiinnitysluottopankit • Hypoteksbankerna	1991	Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit ja arvo-osuusjärjestelmä • Utländska kreditinstitutens filialer och värdeandelsystemet
1970 Säästöpankit, osuuspankit, luotto-osakeyhtiöt ja pankkien vakuusrahastot • Sparbankerna, andelsbankerna, kreditaktiebolagen och bankernas säkerhetsfonder	1992	Rahoitustoimintalain mukaiset luottolaitokset ja säästöpankkisäätiöt • Kreditinstitut enligt lagen om finansieringsverksamhet och sparbanksstiftelserna
1979 Hypoteekkiyhdistys ja ulkomaisten luottolaitosten edustustot • Hypoteksföreningen och utländska kreditinstitutens representationskontor	1993	Panttilainauslaitokset • Pantlåneinrättningarna
1987 Sijoitusrahastot ja rahastoyhtiöt • Placeringsfonderna och fondbolagen	1994	Luottolaitosten konsolidointiryhmät ja ulkomaiset palvelujen tarjoajat • Kreditinstitutens konsolideringsgrupper och utländska företag som tillhandahåller tjänster
1988 Postipankki Oy ja johdannaismarkkinat • Postbanken Ab och derivatmarknaden	1996	Sijoituspalveluyritykset • Värdepappersföretagen

